

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1931. ÉVI OKTÓBER HÓ 22-ÉN, MISKOLCON
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE:

NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA: KISFALUDY LÁSZLÓ A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL

1 9 3 1.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1931. ÉVI OKTÓBER HÓ 22-ÉN, MISKOLCON
TARTOTT ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTE :

NÁDHÁZY BERTALAN
EGYHÁZMEGYEI LELKESZI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA: KISFALUDY LÁSZLÓ A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL

1 9 3 1.

AZ ALSÓBORSODI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1931.
ÉVI OKTÓBER HÓ 22-ÉN, MISKOLCON TARTOTT
ŐSZI RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen vannak: Farkas István esperes és báró Bottlik István egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Szalóczy Pál, Gaál Ferenc, Tóth István, Pósa Péter, Román Ernő, dr. Enyedy Andor, Kiss Albert, Takács Mihály lelkeszi, dr. Kérészy Barna, gróf Haller József, Bay Bertalan, dr. Molnár Gyula világi tanácsbírák. Nádházy Bertalan fő-, Várady Pál, Tóth Sándor, gróf Haller István, aljegyzők, dr. Kovács Kálmán ügyész.

Az egyházak képviselőiben a fentiekén kívül: Mészáros Lajos, dr. H. Kiss Géza, Mauritz Árpád, Molnár Gyula, Komjáthy József, dr. Filep Gusztáv, Kocsis Jenő, Kenyeressy Károly, Sólyom Gyula, Szabó Dániel, Benke József, Gecse Albert, Kiss Elek, Eötvös Ferenc, Keresztúry József, Hovvay Ferenc, Bodolay István, Vajda Sándor, Illyés Bertalan, Dr. Pápay István, Horváth József, Kérészy István, Gyarmathy Béla, Horváth Bertalan, Ferneczy Dániel, Sebestyén Sándor, Molnár Béla lelkipásztorok. Főgondnok, gondnok és presbiter képviselők: A.-zsolca, Ároktó, Átány, Diósgyőr, Egerlövő, Emőd, Gelej, Hejőcsaba, Ládháza, Mezőnagymihály, Szirma, Vatta egyházközségekből. Miskolci képviselők: Gálffy Ignác, Nemes Árpád, Sáfrán Géza, Thomán Kálmán. Középiszoklák részéről: Csorba György. Tanítók részéről: Fövenyessy János, vitéz Littkey György, Nagy János, Péter József. E hivatalosokon kívül szép számmal voltak vallástanító és s.-lelkészek, tanítók és presbiterek.

Távolmaradásukat a meg nem jelent alkotó tagok mind igazolták.

1. Zsoltár éneklés, esperesünk bibliaolvasása, Szentleket és bátorítást kérő imádsága után, számbavettük a meg-

jelenteket, igazoltuk a távolmaradtakat, esperesünk megállapítván a megalakulást, a közgyűlést megvitotta. (N. B.)

2. Napirend előtt esperesünk felszólalván, a következőket mondotta:

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Napirend előtt egy fájdalmas és néhány örvendetes bejelentést kívánok tenni.

Istentől minekünk dicsekedésül adatott, igazi református nagyjaink seregéből: ebből a mindegyre jobban ritkuló magyar erdőből, egy hatalmas szálát döntött ki legközelebbi találkozásunk óta az Isten akarata. Báró Vay Elemér úr, sok világi tisztségek viselése mellett egyházmegyénknek is mindenek tisztelő szeretetével körülvelt gondnoka, ez év aug. hó 20-án, sok földi fáradalmai után — csendesen elpihent. Ama kivételesen jó emberek közül való volt, akikről nagy lelki örömmel hirdettük mindenfelé, hogy ilyeneket az Isten csak jó kedvéből adhat egyháznak s hazának. A magyarság eszményei: református keresztyénségünk és az evangélium igazaiért mindig ott harcolt az elsők között. Kezében soha nem ingott meg a zászló, melyet nemzedékről-nemzedékre fennlobogtattak a nagynevű ősök s amelyeket tisztán hordott ő is s hagyott örökül az utódoknak ez az istenáldotta ember! Élete azzal is tökéletesen bevégzett ember életté lett, hogy utolsó esztendői telve voltak sokunk által el sem képzelhető fájdalmakkal és csalódásokkal. Istentől próbaként reá mért szenvedéseket alázattal viselte el szíve utolsó dobbanásáig.

Román Ernő lelkésztestvérem és én vettünk tőle a korporsója mellett hirdetett Ige útján búcsút az ő szeretett egyházmegyéje nevében is, az aug. 22-én tartott temetési gyászszertartás alkalmával.

Méltán rászolgált arra, közöttünk való példamutató életével, hogy jegyzőkönyvünkben örökítsük meg eredményekben gazdag életének hervadhatatlan értékeit. Indítványozom, hogy emellett igazi részvétünkről értesítsük a mi nagy halottunk életben maradt szeretteit.

A közeli napokban Főméltóságú Kormányzó Urunk, — Főtiszteletű dr. Révész Kálmán püspök urunkat, — érdemekben gazdag életének sok szép munkája jutalmául, — a nyilvánossággal is közölt elismerésével tüntette ki. Testi erőtelensége az oka annak, hogy nem vehet részt szeretett Püspök urunk mai gyűlésünkön sem. Nagyon jól tudom, hogy szíve szerint vágyódik közénk s lélekben itt van ő ma is velünk. Ha ő nem jöhet, menjünk mi elébe s tegyünk tisztességet öelőtte. Az ő orcája előtt felkelve, alázatosan imádkozzunk őérette, hogy az ő testi erőtelenségében mutassa meg Iste-

nünk erejének hatalmát azzal, hogy szép öregségének esztendeit tegye áldottá mindvégig: az Isten és emberek előtt való kedvességben.

Azt hiszem, mindnyájunk óhajtásának tesztek eleget akkor, mikor a tiszántúli egyházkerület nagynevű püspökének, egyetemes egyházunk lelkészi fejének: Főtiszteletű dr. Baltazár Dezső Püspök urnak 20 éves püspöksége s legfelsőbb helyről nyert legmagasabb kitüntetése alkalkalmából, mi is kifejezésre juttatjuk iránta érzett mélységes tiszteletünket. Telve az ő élete azzal a szolgálattal, amelyet az istenfiúság átélésére vágyódó egész emberek tesznek teljessé azzal, hogy nagy méltóságukban is csak szolgálni akarnak mindeneknek. Telve az élete a jól értelmezett: „Istenbékéje“ szerelmével, — de azzal a férfibátorsággal is, amely nem tűrheti szóttlan fajtája eltiportatását s vértanuságtól sem félve, tud, mer, akar harcolni evangéliumi egyházunk és így: Isten igazaiért! Izig, vérig kálvinista magyar lelkipásztor, aki nemcsak megköötztetni, de meghalni is tud a Krisztus és a nemzeti ügy diadaláért. Köszöntsük őt szívünk teljességével!...

Ugyancsak ez évben érte el püspökségének 10 esztendő évfordulóját a mi harmadik dicsekedésünk, dr. Ravasz László Püspök úr. Csendben folyt le ünnepeltetése, de az imádkozva, őérette Istennek hálát adó gyülekezet, kissé mégis nyitva hagyta az ablakot s eljött a zsoltáros ének s az őérette való imádság üzenete mifelénk is. Az ő neve ma: fogalom. Apostol, próféta, — lelkipásztor, a szó legnemesebb értelmében. Áldassék az Isten érette!

Lehetetlen szó nélkül hagynom azokat az ünnepségeket, amelyekben református egyházunk két nagyszerű intézményét, a 400 esztendő jubileumát megélő pápai és a sárospataki főiskolát ünnepeltük a közeli hónapokban, az ország színe-java részvételével. Mi úgy tudjuk, erről bizonykodunk, hogy mind a két főiskola azért ünnepelhetett olyan diadalmasan, 400 esztendő távolába bátran visszatekintve, mert mind a kettő ama két fundamentumra épített, amelyre aki épít, örökkévalót alkothat: Krisztus és az igazi magyar honszereltem szögletköveire. A világ bármelyik nemzete büszke lehetne olyan intézményekre s a haza és Istenországa ügyét oly lelkesen szolgálni tudó általuk felnevelt seregre, mint aminők a pápai és a sárospataki főiskolák.

A sárospataki főiskola nekünk különösképpen is dicsekedésünk. Sokunknak édesanyánk után az édesanyánkká lett. Ugy imádkozunk hát érte s azért a másikért is, mintha az édesanyánkért imádkoznánk.

Üdvözljük mindkét iskola előljáróságát, biztosítván őket ragaszkodó szeretetünkről.

Tisztelettel kérem javaslataim elfogadását.

Esperesünk, napirend előtt kegyeletes és az elköltözött báró Vay Elemér úr volt hűséges egyházmegyei gondnokunk emlékéhez méltó szavakkal szól az örökkévalóságba távozott-ról. Az ő kezében sohasem ingott a zászló, amelyet fennen lobogtattak nagy ősök. Az Istentől próbaként reá mért szenvedéseket református alázattal viselte szíve utolsó dobbanásáig.

Egyházmegyei közgyűlésünk mély és gyászoló csöndességgel áll a megboldogult báró Vay Elemér úr sirboltja fölé. Eredményekben gazdag életét egyházmegyei jegyzőkönyveink a múltból hűségesen őrzik. Mi pedig azokat, a szívünkben örökítve meg, poraira áldást, a megszorodott szívekre, övéire, Istentől békességet alázattal kérünk. (N. B.)

Esperesünk napirend előtt mély tisztességet tesz Dr. Révész Kálmán Püspök úrnak, akit sok és nagyértékű munkásságáért a Főméltóságú Kormányzó Úr a napokban kitüntetett. Hirdette az Atya jóvoltát, aki úgy megtartja szövetségét, hogy a püspök úr, az Úr hazának tornácaiban, szép öregségének korában is gyümölcsözik és bölcsességre tanít.

Egyházmegyei közgyűlésünk kész szívvel tesz bizonyosságot az Isten egekig érő kegyelméről. Püspök urunk orcája előtt felkelve, édes bizalommal van arról, hogy a Felséges jót végez mifelőlünk és még sok ideig lakozik közöttünk a Püspök ur, akin nyugodjék a mindenható dicsérete, kegyelme és teljes dicsősége. Mindenjót kívánunk önéki. (N. B.)

Esperesünk, napirend előtti felszólalásában, a szív mélységéből indult szavakkal emlékezik meg Főtiszteletű és Nagyméltóságú D. Dr. Baltazár Dezső tiszántúli Püspök úr, az Egyetemes Konvent és a Zsinat elnökének 20 esztendő püspöksége idejéről és arról a magas földi kitüntetésről, mely a Püspök urat a Főméltóságú Kormányzó Úr szándéka szerint érte, mikor az I-ső osztályú magyar érdemkeresztet elnyerte.

Egyházmegyei közgyűlés, Isten iránti hálával eltelve gondol D. Dr. Baltazár Dezső Püspök úrra, akit az Úr orcája előtt járónak ismer; akit magas hegyekre felemelt az Isten és mély völgyekben sokszor próbákra engedett; aki elnyeléssel fenyegető áradatok között, amikor mellőle ezren is elsodródtak, az Úr karja hatalmával megtartatott. Dárdák és nyilak között az ő népe javát nézte s atyjafiai örökségét kereste. Az Úr legyen néki palástul és terjessze ki reá kegyelmességét. (N. B.)

Esperesünk napirend előtti felszólalásában a szeretet és tisztelet meleg hangján emlékezik meg tiz esztendőös püspöki évfordulója alkalmából, Dr. Ravasz László dunamelléki Püspök úrról és magasztalja érette a jó Istent.

Egyházmegyei közgyűlésünk ezt mondja az Isten előtt: Mily kedvesek az Úr gondolatai! *Mily nagy azoknak summája!* (139. zs.), hogy a Püspök úr által vakok szemeit nyitotta meg, meggörnyedteket egyenesített fel, árvát, özvegyet tartott meg, megtört szívűek sebét kötözte be. Örvendezünk, mert bölcs nyelvű szolgáját nekünk adta benne az Úr, akinek ajaka az Ő dicséretét beszéli.

Békesség legyen a Püspök úrral. Istenünk hűséges volta vegye közül s munkáját tegye állandóvá. (N. B.)

Esperesünk napirend előtt, az Isten csudadolgait magasztalva emlékszik meg a pápai Főiskola 400 esztendőös évfordulói emlékűnneperől.

Egyházmegyei közgyűlésünk ebből az alkalomból a Nagy Istennek nagy hálákat mond, hogy hatalmas kézzel és kifeszített karral védte a magyar református egyháznak ezt a drága kincsét.

Köszönti igaz köszöntéssel, ez ősi örökség nagytekintetű Előljáróit, bölcs tanárait és reménységben gazdag tanuló ifjúságát. Az Örökkévaló neve legyen velük nemzedékről nemzedékre. (N. B.)

Esperesünk napirend előtt, a sárospataki áldott Főiskola 400 esztendőös multjáról szólva, emeli fel fiúi szavát az Atyaistenhez, akinek hálát mond az őrizetért, abból az alkalomból, hogy ebben az esztendőben, szeptember hó 30-án és október 1-én ünnepelte Kormányzó Urunk jelenlétében a 4 évszázad elmúlását Alma Máterünk.

Egyházmegyei közgyűlésünk, megemlékezve a régi időkről, elgondolva minden jó és rossz napokat, amelyek Főiskolánkat meglátogatták, igen nagy komolysággal és belső megilletődéssel fordul Sárospatak — a Jóltevő felé — amely annyi szegény magyart ölelt kebelére melengető szeretettel.

Dicséri az Urat, aki leküldte parancsolatát a nagy szívekhez: alapítókhoz és támogatókhoz. Ő tette erősekké a kapuk zárait és megáldotta benne az ő fiait. Az Ő méltósága, dicső fénye ragyog régi kövein és új tégláin.

A Jóságos jó lelke vezérelje az Előljáróit, tanárait, ifjúságát. Töltse meg tárházait, teljesítse be kívánságait. Mindenki szemei vigyázzanak reá. Legyen kőfalaiban csendesség és jó békesség. (N. B.)

3. Szavazatbontó bizottság f. é. július hó 20-iki jegyzőkönyve során megállapítást nyert, hogy a világi tanácsbírói tisztségre minden egyházközség leszavazván, a szavazások igen nagy többségét Lukács Béla ónodi földbirtokos, országgyűlési képviselő nyerte el.

Egyházmegyei közgyűlésünk a megválasztott tanácsbírókat örömmel köszönti, odaadó munkásságára Isten sok kegyelmét kéri.

A tűz-csapás miatt akadályozott tanácsbíró nem lehetett jelen s eskütétele a következő gyűlésre maradt. (N. B.)

4. *Időszaki Tanács tagjaiul megválasztottak egy évre :*

I. Tanács.

Elnökség mellett : Rendes tagokul : Pósa Péter, Román Ernő, gróf Haller József. Póttagokul : Dr. Enyedy Andor, Dr. Molnár Gyula, Bottlik József.

II. Tanács.

Elnökség mellett : Rendes tagok : Dr. Enyedy Andor, Dr. Kérészy Barna, Szalóczy Pál. Póttagok : Takács Mihály, Lukács Béla és Bay Bertalan.

A tanácsok jegyzője : Nádházy Bertalan főjegyző. Póttag : Várady Pál aljegyző. (N. B.)

5. Rácz Károly tiszavalki és Bodnár Ferenc egerlövői lelkipásztorok — előbbi f. é. jul. 1-én Bajára, utóbbi f. é. okt. 1-én Taktaszadára, csere-útján — eltávozott egyházmegyénk kötelékéből.

Isten tegye áldottá új szolgálati helyeiken való munkálkodásukat. (N. B.)

6. Sebestyén Sándor volt bajai lelkipásztor f. é. július hó 1-én Tiszavalkon, Dr. Filep Gusztáv volt taktaszadai lelkipásztor, f. é. október hó 1-én Egerlövőn a lelkészi szolgálatba beiktattott.

Egyházmegyei közgyűlés az új munkásokat szeretettel fogadja, Isten segítő kegyelmét kérve reájuk, őket állásaikba beerősíti. (N. B.)

7. A Főtiszteletű Konvent Nyugdíjbizottságának határozatából Bársony György hejőszalontai lelkipásztor folyó évi november hó 1-én Maklári Papp Ernő nemesbikki lelkipásztor pedig 1932. év május hó 1-én — saját kérelmükre — a nyugdíjazott lelkészek sorába kerülnek.

Bársony György a teljes szolgálati esztendőkön felül — 49 éven át — mindenkor nagy hűséggel végzett munka után tér meg békés pihenőre.

Maklári Papp Ernő testi erőtelensége miatt kérte nyugdíjaztatását.

E.-m. közgyűlésünk melegen búcsúzik a szolgálatban megfáradott sáfároktól és életük minden további napjaira Istentől gazdag áldást kér. (N. B.)

8. Jelentés során értesül e.-m. közgyűlésünk, hogy a nemesbikki lelkipásztori állásra a gyülekezet Perjéssy László mezőcsáti segédlelkészt meghívással megválasztotta, aki állását 1932. évi május hó 1-én foglalhatja el.

Tudomásul szolgál. Isten áldása legyen az új pásztoron és a nyájón. (N. B.)

9. Tavaszi gyűlésünk óta, s.-lelkészeink körében a következő változások történtek:

Kiséry Béla július 1-től Vattán, szept. 1-től Tizsaszederkényben szolgál.

Nagy Elek szept. 1-től T-Szederkényből Vattára helyeztetett.

Sipos István szept. 1-én Böcsről M-Keresztesre rendeltetett.

Kigyóssy Dezső mezőkeresztesi s.-lelkészt szept. 1-től a diósgyőri egyházhoz állandó hitoktatóvá nevezte ki Püspök urunk.

Botos Ferenc szeptemberben böcsi s.-lelkész volt, okt. 1-én egyházmegyénkből saját kérésére elbocsáttatott.

Varga Péter menekült lelkész, egyházmegyénkben bejegyzett s.-lelkész, május havától a felsőborsodi egyházmegyébe kebeleztetett be.

Tudomásul szolgál. Az Úr legyen velük. (N. B.)

10. Tanítókul, állásaikba egyházmegyei közgyűlésünk a következőket erősítette be, akik az esküt már letették: Árok-tőre: Zsádon Antal, Egerlövőre: Mogyoróssy Sándor.

Egyházmegyei gondnokunk szép beszéddel buzdította tisztük teljesítésére s áldás kívánással bocsátottuk munkáik végzésére. (N. B.)

11. Olvastatott egyházkerületi Főgondnok úr köszönő levele, azért, hogy tavaszi közgyűlésünk legfelsőbb kitüntetése alkalmából tisztelettel üdvözölte.

E.-m. közgyűlés köszönettel veszi tudomásul.

12. Gaál Ferenc, tanügyi bizottsági elnök, felolvassa az alábbi jelentését:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Szenvedések, megpróbáltatások, alig hordozható terhek súlya alatt görnyed a szeretetlenség és engedetlenség bűnébe merült embervilág. Idegölő erőfeszítések, lelket emésztő aggodások bénítják meg a ma munkakedvét s a holnap biztató reményét. A megélhetés lenyűgöző küzdelmei között vergődnek és szinte félelemmel tekintenek a még mindig sötét jövő elé nemcsak az egyesek, a nemzetek, hanem a századok óta jól megalapozottnak látszó intézmények, mint az egyházak és iskolák is.

A termés értékesítésének nehézségei, vagy inkább lehetetlenségei — még a termelési költségek alá zuhant ára mellett is — a csonka ország egyre emelkedő adóterhei, a lecsökkent tisztviselői fizetések, a fizikai munkásosztálynál a munkaalkalom hiánya s ezek nyomában az inség és nyomorúság, mint ijesztő rémek mutogatják sötét arcukat. Az egyre szűkebb térre szoruló bevételek, mint a közgazdasági világválság folyományai, az elé a kérdés elé állítják egyházainkat is, hogy a maga terheinek hordozása mellett hogyan tehet eleget annak a magára vállalt százados feladatnak, hogy iskoláit továbbra is megtarthassa és fejleszthesse?

Az állam nem nyújtotta felénk régi segítő kezét, hanem maga kéri a támogatást azoktól, kik már-már leroskadnak a terhek alatt. Sőt nehéz körülményei — vagy talán egyéb okokból is — azt is visszaszededegeti tőlünk, amit eddig törvényes alapon kellett adnia. Egyházaink a háború nyomorúságai miatt a különben is levarolizált államsegélyeket lassanként nemcsak elvesztik, hanem a volt kultuszminiszternek, legalább reánk, protestánsokra nézve végzetes iskolapolitikája miatt, újabb és újabb terheket kénytelenek viselni az iskola-fenntartásban, a terhek átruházásával. A tandíjkárpótlás egy harmadára, negyedére lecsökkent, ha ugyan a legtöbb helyen végleg el nem maradt, amint erre mult évi jelentésemben rá is mutattam. A tanítói nyugdíjintézeti járulék a réginek több mint 8 és félszeresére emeltetett (24 K. helyett 212 P. 16 f.); a nem állami tanítók helyi javadalmát, a százalékban kifejezett készpénz járandóságánál 1 P. 25 f. értékről 1 P. 40 f.-re emelte az egyház terhére; a hadipótlékot a felekezeti tanítóknak nem utalta ki, hanem annak megfizetése az iskola-

fenntartók erkölcsi kötelességévé tétetett. Megterhelte a szülőköt, kiknek az eddigi 50 filléres beíratási díj helyett egy pengőt kell fizetniök és abból minden gyermek után 50 fillért a tanítói gyermekek internátusának javára kíván beküldetni; a mi egyházmegyénk 6792 tankötelese után az esetleg be nem fizetett 10—15%^o levonása mellett is évi circa 5000 P.-t jelent akkor, midőn iskoláink felszerelése a legtöbb helyen igen hiányos. Tehát volna mire költeni. Az államsegélyt egyes helyeken, tetszés szerint — néhol még felekezeti szempontok érvényesülésével — (l. a konventi jkv. sz. — 930 sz. hat.) megvonta a tanítói fizetésnél, mint pl. Poroszlón is, ahol ez idő szerint még 55 gyermek jut egy tanerőre. Hasonló volt az eset az építkezési államsegélyek kiutalásánál is. Ezekkel a terkekkel és megvonásokkal szemben a tandíj-szedés joga is elvétellett az iskolafenntartóktól.

Mindezeket a rendelkezéseket az állam-kormány, illetve annak megbízottja, a volt kultuszminiszter úr, ami törvényben biztosított, a valóságban úgy látszik csak papiroson lefektetett autonóm jogaink félretételével, ami megkérdezésünk és hozzászólásunk nélkül intézte, rólunk-nélkülünk.

Nem akarok Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés a mostani súlyos viszonyok között sem bántó vagy riasztó hangokat hallatni, sem reménytelen aggodalmakat kelteni; sőt a Gondviselésbe vetett hitemmel remélem és hirdetem a súlyos idők elmúltával a jobb jövőt; de a lelkek csüggedezésével, a terhek hordozása alatt zugolódók és elégedetlenkedők táborának növekedését is szomorodott szívvel látjuk. Jelek vannak itt és ott, ahol csak egyetlen biztató szó, vagy csak egy bátortalan elnézés kellene, hogy a régen oly hithű és áldozatos kálvinista lelkek és egyházközségek, a nagy terhek viselésétől menekülve iskoláik teljes feladására vállalkozzanak. Hiszen tudtommal már is van presbitérium, amelyik ezt nyíltan kimondva, a tanítói fizetések beszüntetését határozta el.

Hogy az iskolák fenntartása állami feladat és kötelesség: senki kétségbe nem vonhatja; de mégis nagyon meggondolandó, éppen protestáns s közelebbről református szempontból, hogy ki bírná-e egyházunk éppen a mostani felekezeti viszonyok között az iskolák feladását? Meggyőződéssel vallom, hogy nem! Sőt kész veszedelmet jelentene ránk... Marad tehát számunkra a további áldozatkészség minden erőnk megfeszítésével, — amíg bírjuk.

Azonban részben magunk is okai vagyunk az állam velünk szemben gyakorolt mostoha elbánásának. Hol van a mi nemesak egységes, de határozott állásfoglalásunk, erélyes ellenállásunk, protestálásunk, autonómiánk folytonos nyírbálása s az egyenlőtlen elbánás miatt? Ugy látszik, mi már a törvényben biztosított jogainkat is csak kérni tudjuk s ha

nem kapjuk meg, alázatosan megnyugszunk! Vajjon nem kelene-e már egyszer nyílt számonkérést és nem könyörgést terjesztetni az államkormányhoz és jogos kérelmünk elutasításakort azt mondani: quo usque?! Hogy a jelen idők nem alkalmasak sem a számonkérésre, sem a régi segély kérésére, jól tudom. A mai állapotok között — legalább az idők jobbra fordultáig — hallgatnunk kell nemzeti érdekből is: ezt is vallom. Azonban az egyenlőség elvének válogatás nélküli érvényesítéseért erélyes szót emelni magunk s az igazság iránti kötelesség.

Bocsánatot kérek a Nagytiszt. Egyházmegyei Kögyűléstől, ha jelentésem határán túlmenve, iskoláink miatti aggodalmamban kissé keményebben szóltam. Azonban még e nehéz időkben is, mikor súlya van az erősebb szónak, mikor a hazának mindnyájunk segítségére és teljes összefogására van szüksége — vagy talán éppen ezért — rá kellett mutatnom arra a visszás elbánásra, amiben az állam, illetve annak felelős tényezői részéről iskoláink jutottak. Ma nem kérünk lehetetlent az államtól, mikor maga is a legnagyobb szükségben szenved; de az elbírhatatlan terhek miatti aggodalom fájó hangot ad a mostohán bánt gyermek ajkaira, mikor iskoláink a lét és nem lét hullámain, az elmerülés veszedelmével hánykódnak. Mikor gyülekezeteink egyébként is agyonterhelve, fogyatkozó hittel, gyengülő erkölcsi erőkkal azt látják, hogy nekünk nemcsak az állam tényleges szegénysége, hanem az egyoldalú felekezeti és a szegedi felesleges áldozatok miatt nem juthatott segítség a legtisztább magyar faj, legnemesebb intézményének: az állami feladatot is teljesítő és betöltő iskoláink megsegítésére, legalább a tandíjkárpótlás nagyobb mérvű valorizálásával és az elbírhatatlan nyugdíjárulék terheinek a régi alapra való csökkentésével!

Áttérve iskoláink külső és belső helyzetének általános és részletes ismertetésére: csaknem mindenütt a szegénység, az eladósodás veszélye fenyegeti az egyházakat és velük az iskolákat. Maholnap igen sok helyen nemcsak a nyugdíjárulékokat nem tudják fizetni az egyházak, hanem a tanítói fizetéseket sem. A 10% -os fizetés levonás is súlyosan érinti a tanítóságot, kiváltképp pedig annak a kezdő fokozaton lévő tagjait. Mindazonáltal a tanítás mindenütt zavartalanul folyik. A tanítóság tudja, érzi, hogy a nemzet többi tagjaival nekik is ki kell venni részüket a mai nyomoruságból és azért lan-kadatlanul végzik egyház- és nemzetépítő munkájukat. Egyes helyeken ma is kiváló jó iskoláink vannak. Sőt még több a jó iskolák száma, mint a múlt évben; amennyiben kitűnő iskola van 50, jeles minősítésű 32, jó 25 és elégséges a tavalyi 10-zel szemben csak 5.

Az iskoláknak hat járásba való összevonása a régebbi 8 helyett, úgy látszik, bevált. Igaz, így több a munka, mert

némely körzetben 20—22 iskolája is van a bizottságnak, de egyöntetűbbé lett az elbírálás.

Az iskolalátogatások előtt tartott értekezleten a bizottság tagjai megkapták az utasítást az egyöntetű eljárásra és igyekeztek is ahhoz alkalmazkodni. S ha az osztályozásban még érvényesül is némi egyéni felfogás, hiszem: egy-két év alatt ez is kiküszöbölődik. A vizsgálatra természetesen olyan tanítók vannak kiválasztva a lelkészek mellé, akik mint jó pedagógusok a maguk iskolájában is kiváló eredménnyel működnek.

A statisztikai kimutatások is sokkal pontosabbak a kisebb létszám mellett, mint a múlt években. A hibák ugyan a nyomtatvány nehezen érthető beosztása miatt fordultak elő legtöbbször, most azonban a főt. Konvent a sok panaszokra új nyomtatványok készítését rendelte el, új iskolalátogatási jegyzőkönyvvel együtt. Még csak az volna kívánatos, hogy a bizottságok is részletes, az iskolai élet minden mozzanatára, annak haladására, esetleges fogyatékoságaira, a fejlődés akadályaira s magának a tanítási rendszernek elbírálására vonatkozó jelentéseket adjanak. Ezek nélkül a tájékoztatások nélkül hiányos az én jelentésem is.

Panaszok — hála Istennek — ez évben nem fordultak elő, hogy róluk, külön kellene megemlékeznem. Csak egy helyről jött. Az azonban elég szomorú helyzetképet mutat az egyház és iskola rovására. Ez a hely Emőd, ahol a lelkész és tanítók kölcsönös vádakkal illetik egymást az iskolalátogatásból kifolyólag; mert — első sorban — a lelkész, aztán a tanítók kifogásolták a bizottság elbírálását, állítólagos elfogultságát s e miatt sem a lelkész, sem a tanítók nem írták alá a jegyzőkönyvet, — illetve utólagosan, a bizottság eltávozása után írták be a külön, egyéni, illetéktelen megjegyzéseiket. Az ügy részletesebb, de kényesebb is, hogy azt itt előtarjam. Átadtam az esperes úrnak, hogy a vádaskodások kivizsgálásában intézkedni méltóztassék. Rém annyi tartozik, kérni a legszigorubb megtiltását annak, hogy akár a lelkész, akár a tanító, bárhol is bírálat tárgyává tegye jegyzőkönyvi bejegyzéssel a bizottság kritikáját. Ha sérelmesnek látja valamelyik fél a bírálatot: meg van az út és mód az ellen panasszal élni jogorvoslatért, a tanügyi biz. elnökhöz, vagy annak útján az egyházmegyéhez.

A statisztikai kimutatás szerint, a 47 anya, 1 társ (Mezőnyék), 2 leány (Mályi és Tibolddaróc) és 1 fiók egyházban (Andornak), összesen 51 egyházban, az összes tanköteleseket befogadó iskolát 43 anya, 4 társ és leány egyház tart fenn; részben befogadót 3, (Miskolc, Diósgyőr és Hejőcsaba); egynek pedig: Egernek még ma sincs iskolája, sőt nincs róla tudomásom, hogy a főt. egyházkerületi határozat értelmében ez ügyben valamelyes lépést tett volna. A szorgalmazást,

illetve ellenőrzést a kerület egyházmegyénk kötelességévé tette.

Az iskola egy helyt — Miskolcon — 4 osztályú, Hejőszalontán úgy látszik csak átmenetileg 5 osztályú, a többi helyeken mind 6 osztályúak. Túl népességű iskola van 13 helyen (10 év alatt ez a legnagyobb szám), tulzsufolt 2 helyen: Noszvajon és Tiszakeszin. Noszvajon egyik iskolában 99, a másikban 118 növendék van; Tiszakeszin ismeretlen a megoszlás két iskolában, mert a bizottság egy sor jelentést sem küldött. 61 iskolában a növendékek száma 66-on alól van, 39-ben 60—80-ig, 80-100-ig 13, 100-on felül a most említett két helyen. Egy tanerős iskolánk van 12, két tanerős 24, három t. e. 5, négy t. e. 2, öt t. e. 2, hat t. e. 1, hatnál több 2 helyen.

Iskolai épületek száma: 77, 112 tanteremmel, melyek közül megfelelő 102, nem megfelelő 10. Új iskola a beérkezett jelentés szerint csak kettő épült: Miskolcon és Vattán; a statisztikai kimutatásban állítólag 6 volna. Vattán 15.000 P-be került az építkezés, melyből 12.000 P. segélyt az állam adott. Hogy Miskolcon mibe került az emeletes iskola, nem tudom, mert sem a bizottság, sem az iskolaszéki elnök ur nem értesített. E helyről is nagyon kérem az isk. széki elnök urakat ismételtelen is, minden az iskolai életet érintő dolgokról és változásokról, hivatalos kötelesség szerint is szíveskedjenek értesíteni.

A felszerelés az iskolák alig egyharmadában megfelelő; a többiben hiányos a legszükségesebb taneszközöknél is, mint a térképek és a méterrendszer táblázat. Tanítói lakások száma 95.

Az elmúlt tanévben 115 tanító működött, kik közül férfi 87, nő 28 volt. 113 rendes és két helyt segéd tanerő: Tiszavalkon és Nemesbikken. A tanítók természetesen mind oklevelesek. Kizárólag vallástanító Egerben és Andornakon van; hitoktató lelkészek pedig Miskolcon, Diósgyőrben és Hejőcsabán a lelkész az állami iskolákban.

Az összes tankötelesek létszáma 8729. Ezek közül ref. iskolába jár 6792. A hiányzó 1937-ből 1870 állami, 67 pedig más felekezeti iskolába jár; vagyis 23·3% az államiba, 0·7% más felekezetibe. Az iskolába járás alól felmentetett 10, 0·1%; iskolakerülő 63, 0·7%. A más iskolába járók közül Miskolcon az 1856 tankötelesből 1378, 70·4% állami és 15 más felekezeti iskolában tanul. Diósgyőrben 407 ref. tankötelesből 249, 61·1%, Hejőcsabán pedig 225-ből csak 56, 25% jár a mi iskolánkba, 75% pedig az államiba. Más vallásúak a mi iskoláinkban 403-an vannak, ami az összes tankötelesek 4·6%-a.

A nem református iskolába járó 1870 gyermek vallásos oktatására az egyházak 2340 (mult évben 1920) P.-t fordítottak; míg más forrásból, főleg állami díjazásból 18.148 P.-t,

összesen 20.488 P.-t kaptak a hitoktatók, az előző évi 14.352 P.-vel szemben.

A mulasztások száma 100.817 a múlt évi 64.353-al szemben. Az emelkedés tehát jelentékeny: 36.494, vagyis 36·1% ; aminő 10 év óta nem fordult elő. Főleg az igazolatlan mulasztások száma sok: 20.942, a tavalyi 8.604-el szemben. Mint mindig, most is Tiszakeszi vezet 9.414-el. Igaz, október hóban járvány is volt, de az iskola bezárásról nincs tudomásom. Sok a mulasztás Emődön (4702), Atányon (4832), Mezőcsáton (7601), Alsószolcán (3773), Bükkaranyoson (2535); az egytanerősöknél aránylagosan sok Hejőszalontán (1136), Mezőnyéken (1084). Legkevesebb mulasztások voltak a hegyközi járás iskoláiban.

Az osztályok szerinti megoszlást a következő számok mutatják:

I. osztályba járt fiú:	732,	leány:	750,	összesen:	1482.		
II. osztályba járt fiú:	656,	leány:	657,	összesen:	1313.		
III. osztályba járt fiú:	654,	leány:	704,	összesen:	1358.		
IV. osztályba járt fiú:	643,	leány:	614,	összesen:	1257.		
V. osztályba járt fiú:	441,	leány:	489,	összesen:	930.		
VI. osztályba járt fiú:	249,	leány:	203,	összesen:	452.		
Összesen: fiú:		3375,		leány: 3417,		összesen: 6792.	

E kimutatásnál felemlítem, hogy még mindig nincs végrehajtva az az e. m. és kerületi 169/1930. határozat, hogy — főleg osztott iskoláknál — a mindennapi iskolába járó tanköteleseket magasabb felekezeti és nemzeti szempontból, hogy hazánk földrajzával, történetével, a református hittannal megismerkedhessenek — a hatodik de legalább is a negyedik osztályig minél nagyobb számban vigyék fel a tanítók. Tudom, tapasztalom, hogy sok tanító akaratoskodik e határozattal szemben; de meg kell már egyszer értetni, hogy az öntudatos kálvinista keresztyénségre, hazaszeretetre és ismeretre nevelés, a történelem tanuságainak a gyermeki lélekbe vésődés szempontja előbbre való a tanító kényelmi szempontjánál. Némi emelkedés ugyan már mutatkozik, mert 1928/29-ben 294, 1929/30-ban 306, 1930/31-ben már 427 végezte a VI-ik osztályt, de még így is 28·8%-a az első osztálynak.

Az ismétlő iskolákról nem sok mondani valóm van. A jelentések nem emlékeznek meg róluk, csak a statisztika; ami természetes, mert a látogatáskor már nincs ismétlő. Ezen a téren azonban már egyetemes konventi rendelkezésre volna szükség, mert az egész ismétlő iskolai képzésünk rendszer nélküli és éppen ezért eredmény nélküli is. Feltétlen szükség lesz rá, mielőtt a javuló gazdasági helyzet engedi, ez iskolának átszervezésére, a miniszteri tanterv alapján és pedig aként, hogy egy megfelelő vezér- és olvasókönyv ki-

adásával, a tanítók utasíttassanak itt is, mint a mindennapi iskoláknál, tananyagbeosztás elkészítésére és az a szerint való haladásra. Tehát tervszerűen dolgozzanak. A vallás-tanítást pedig feltétlenül a lelkészek végezzék, szintén előre kidolgozott, három éves tanterv alapján.

Ez iskolatípusnál az adatok is hiányosak és így nem megbízhatók. Lehetséges pl. hogy 3 év alatt 30%-al apadjon a létszám; hogy 1927—1929-ben 44, 1930-ban pedig már csak 36 egyházban van ismétlő iskola? Itt valami fogalomzavar van. A községek által támogatott ismétlőket — mintha nem felekezetiek volnának — számításon kívül hagyják az iskola-vizsgáló urak, a beadott, de nem ellenőrzött adatok alapján.

Hasonlóan hibás a kimutatás az ismétlőiskolák vallás-tanítására fordított összeg rovatában, 1928/29-ben 2435 P. szerepel, 1929/30-ban 0, 1930/31-ben 140 P. De az sem lehetséges, ismelve nemcsak a tanulók, hanem még a szülőknek ez iskola iránti ellenszenvét, hogy a múlt évben felmentetett 2, iskola kerülő volt 1, mondd egy!

A népoktatásra, tehát az iskolák fenntartására, a földjavadalmon kívül 126.729 P. 30 fillért fordítottak az egyházak. Államsegély 198.070 P. 35 f., összesen 300,680 P. 65 fillér.

Ami az iskolák minősítését illeti, amint fennebb említettem, az eredménnyel meg lehetünk elégedve. Hála Istennek a tanítók nagy többsége mindig hivatása magaslatán áll. A nevelést és a tanítást csaknem minden iskolában a vallás-erkölcsi és hazafias szellem hatja át. Vannak iskoláink, ahol a tananyagon túl is tanítottak a tanítók s így a kitűnők között is kiválók.

Az iskolalátogatók osztályozása szerint az egyes iskolák a következő osztályozást kapták. *Kiváló* (1) a hegyközi járásban: Borsodgeszten a Zarándi Bertalané és Becser Annáé, Cserépfalun Battáné Aulinger Erzsébeté, Mizser Lajosé, Mizserné Pósa Erzsébeté; Bükkzsércen Váradi Sándoré; Sályiban Barsi Lajosé és Barsiné Kiss Erzsébeté; Tibolddarócon Farkas Sándoré, Vattán Horváth Lajosé, Kisgyőrben Sarkadi Nagy Lajosé. A mezőkeresztesi járásban: Egerlövön F. Kiss Erzsébeté, Mogyorósy Sándoré, Gelejen Belényi Gáboré, Mezőkeresztesen Nagy Károlyé, Szabó G. Lászlóé, Nagy Dezsőé, Kaszonyi Ilonáé, Román Magdáé, Mezőnagy Mihályon Balogh Jánosé, Jakcsi Lajosé. A miskolci járásban: Hejőcsabán Tokaji Nagy Kálmáné; Kistokajban Vitályos Jánosé, Pósa Joláné; Miskolcon Péter Józsefé, Nagy Jánosé, Molnár Béláé, Ráczai Árpádé, vitéz Littkey Györgyé, Barna Aladáé, Szabóné Czukrász Margité, Szekeres Ilonáé, Ruttkay Bertáé, Tarpai Zsuzsánnáé. Onodi járásban: Alsózsoltán Baksa Ilonáé, Böcsön Biró Lászlóé, Lajos Istváné, Hejőpapi Marflág Lajosé, Igriiben Ihász Károlyé, Mályiban Járdánházi Józsefé, Ónodon Vattay Máriaé. Poroszlói járásban: Poroszlón Berta Kálmáné,

Tiszanánán Trencsényi Pálé, Janó Idáé. Tiszai járásban: Mezőcsáton Kiss Ferencé, Gál Ilonáé, Tóth Erzsébeté, Tiszapalkonyán Soós Dezsőé, Tiszaszederkényben Dobos Sándoré, Keresztes Jenőé.

Jeles (2) minősítésűek: Bükkaranyoson Bónis Imrée; Cserépfalun Batta Józsefé, Kállay Gyulaé; Kisgyőrben Győr Istváné; Noszvajon Horváth Lászlóé, Szabóné Tar Vilmáé; Gelejen Nagy Zoltáné; Tiszadorogmán Örvendi Istváné, Örvendiné Thomán Eszteré; Diósgyőrben Barcsa Jánosé, Dósa Irmáé, Palcsó Sándoré; Sajókereszturon Fövenyessy Jánosé; Szirmán Orbán Józsefé, Kulcsár Béláé; Alsószolcán Szabó Andrásé, Skultéthy Edéé; Böcsön Somodi Józsefé; Hejőpapi Asztalosné Domokos Saroltaé; Ládházán Berecz Pálé; Mezőnyéken Paksyné Hörömpő Joláné; Onodon Tóth Miklósé; Poroszlón Jakab Imrée, Réthy Andoré, Piacsek Sáráé, Berta Matildé; Átányon Csik Mihályé, Veres Jenőé; Mezőcsáton Orosz Béláé; Tiszakeszin Hajdu Zoltáné; Tiszaoszláron Kuik Károlyé; Tiszapalkonyán Csiziné Szabó Emiliáé.

Jó (3) minősítésűek: Bükkaranyoson Tóth Béláé; Kisgyőrben Csorba Jánosé; Harsányban Kalóz Istváné, Soós Ferencé; Bükkzsércen Czégény Péteré; Ároktón Kis Alberté; Egerlövön Molnár Lajosé; Felsőábrányon Tankó Istváné; Emődön Horváth Károlyé, Józsa Imrée; Igricziben Ferency Ilonáé; Belsőbölcsön Szilágyi Benőé; Ládházán Petyke Pálé; Hejőszalontán Szalay Lászlóé; Poroszlón Arany Gézáé; Átányon Mészáros Istváné; Hevesen Gyanó Józsefé; Hejőbábn Konkoly Eleméré; Mezőcsáton Ács Sándoré, Lovász Pálé, Skultéti Lászlóé; Tiszakeszin Székely Attiláé, Váry Eleméré; Tiszatarjánban Molnár Györgyé, Szabó Istváné.

Elégségesek (4): Ároktón Polgári Ferencé; Tiszavalkon Idrányi Barnáé, Bundi Adélé; Átányon Kovács Zoltáné; Tiszanánán Penger Erzsébeté; Egerlövön Molnár Gézáé; Nemesbikben Ragályi Dezsőé.

A minősítésre azonban az az észrevételem, hogy még nem minden iskolalátogató alkalmazza azt a mértéket, ami a szabályrendeletben elő van írva. Egyik-másik helyen mellőzték azt az utasítást, hogy a minősítésnél figyelembeveendő a) tanítási módszer és a tanító pedagógiai készsége, b) a kiszabott tananyag elvégzése, c) az iskola fegyelmezettsége, d) az összes rendtartási naplók vezetése s az írásbeli dolgozatok milyensége. (E. mkgys. 1930 őszi jkv. 15 (3 p.) Vagy a kerület határozata szerint „az írásbeli dolgozatok mennyisége, alaki és tartalmi minősége“, (1930 okt. 108. sz. hat.) és ker. Népisk. Szab. rend. 66. §-ának c), d), e) pontjai.) Jövőre nemcsak ezek figyelembevételét kell kérnem az iskolalátogató bizottságoktól, hanem az Egyetemes Konvent 247/1930. sz. rendelkezésének a teljesítését is, mely az ifjusági és tanítói könyvtárak gyarapodásának a bejelentését is elrendeli.

Mint feltűnő, helyesebben visszás állapotot jelentik egy helyről az iskolalátogatók, hogy a főgondnok állami iskolába járattja gyermekét, ahol pedig igen jó iskoláink vannak. Semmiesetre sem helyeselhető eljárás. Noszvajról azt jelentik, hogy a két iskola annyira tulzsufolt, hogy az I—II. oszt. ban 99, a III—IV. oszt. iskolában pedig 118 a növendékek száma. Ezen az állapoton vagy új tanítói állás szervezésével, vagy olyan intézkedéssel lehetne segíteni, hogy a 20 baptista vallású növendék, akik a ref. egyháznál iskolai terheket nem viselnek, átutaltatnék egyelőre a 26 tanuló, államsegélyes (!) r. kat. iskolába.

A tanítók a legtöbb helyen kiveszik részüket a belmissziói munkából. Sőt itt-ott népies előadásokat is tartanak; Miskolcon pedig oktató filmelőadások is külön vannak az iskolás növendékek részére, a fáradhatatlan buzgóságú igazgató: Péter József és a lelkes tantestület rendezésével. A vasárnapi iskola is be van vezetve egy néhány hely kivételével. Szülői s tanítói értekezletek azonban, dacára a Konvent rendelkezésének, kevés helyen vannak; holott úgy ezek megtartását, mint a vasárnapi iskolák, ifjúsági egyesületek, leánykörök megszervezését, vagy azokban való részvételt is elrendelte a főt. Konvent (226/1930.). Szülői értekezlet 16, tanítói pedig 17 helyen tartatott.

A tananyagbeosztások még mindig nem küldetnek be rendesen minden helyről, holott ez is kötelesség. A Konvent ugyanis idevonatkozólag a következő utasítást adta, — amit jónak látok itt is közölni. „Tekintettel arra, hogy a tananyagbeosztás képezi a tanítás alapját... ez a beosztás az évvégi tapasztalatok figyelembevételével, mindig az előző évvégével készítenendő el s küldendő be és vizsgálandó felül és hagyandó jóvá a tanügybizottsági elnökök által, hogy szeptember elsején aszerint legyen megkezdhető a tanítás“. (231/1931.) Ez évre beküldötte 57, nem küldötte 58 tanító; tehát a fele. Sőt vannak, kik hat év alatt egyszer vagy egyszer sem adták be.

Tanítói változás most kevés volt. Hejőszalontára a nyugdíjba vonult, lelkiismeretes hűséggel és jeles eredménnyel munkálkodó Petyke László helyére Szalay László; Ároktőn az eltávozott Polgári Ferenc helyére Zsádon Antal; Tiszatarjánba pedig a szintén eltávozott Barta Lajos helyére Szabó István most végzett tanítójelölt választatott meg, egyelőre mint segédtanító, az új miniszteri rendelkezés szerint.

Az államsegély megvonása és így egy-egy tanítói állás beszüntetése két helyen lesz ez isk. évre és pedig Miskolcon és Poroszlón. Pedig Poroszlón hat tanító mellett is 55 növendék jut egy tanóra, akkor, midőn sokkal kisebb létszám mellett a r. kath. iskolákban nincs államsegély megvonás, az egyenlő elbánás dokumentálására.

Nagytisztelű Egyházmegyei Közgyűlés! Midőn tiszteletteljes jelentésemet a fentiekben volt szerencsém előterjeszteni és kérni annak tudomásul vételét, egyben méltóztassék megengedni, hogy ezek alapján a következő javaslataimat is megtehessem.

1. Méltóztassék megfontolás tárgyává tenni az e. m.-nek: nem volna-e helyes és időszerű állást foglalni és panaszainkat, jogos sérelmeinket, mint az autonómiánkba való önkényes és szinte rendszerré vált beavatkozást a legerélyesebb protestációval tárni a kormány elé; egyben kérni — alkalmas időpontban — a tandíjkárpótlás valorizálását, az eltörölt tandíj helyett minden iskolafentartó részére kiutaltatását; kérni az elbírhatatlan összegű tanítói nyugdíjáruléknaak a községekre áthárítását, miután az iskolák fentartása nemcsak állami kötelesség, hanem a községek lakosainak is eminens érdeke; kérni a tanító gyermekek internátusára kivetett 50 filléréknek az iskolafentartó egyházaknak átengedését felszerelésekre és oktató filmek megtekintésére, esetleg beszerzésére s ha jónak és szükségesnek itéli az egyházmegyei közgyűlés, ez esetben méltóztassék kimondani, hogy úgy az e. m., mint a kerületi zsinati képviselőink kércssenek fel a még e hóban összeülő Országos Zsinat elnöksége által tervbe vett értekezleten, akár indítvány alakjában is szóvátenni és javasolni e kérelmeknek, részben jogos követeléseknek egy küldöttség által a kormány elé juttatását.

2. Az emődi lelkész és tanítók eljárását, hogy az iskolalátogatóság eltávozása után, a maguk személyeskedésig menő észrevételeit a hivatalos jegyzőkönyvbe beirták: helyteleníti és elitéli; az ügy kivizsgálására felkéri az esperes urat vagy saját személyében való kiszállásra, vagy két tagu bizottság kiküldésére, hogy azok jelentése alapján az ügy esetleg bíróság elé utaltassék.

3. Utasíttassanak az iskolaszékek a nagy mérvű iskolamulasztások meggátlására; ha másként nem lehetne, az előjáróságok kötelességmulasztásának az esperes úr útján a tanfelügyelőségekhez történő bejelentésére.

4. Noszvaj és Tizakeszi hívassanak fel, hogy iskoláik tulzsufoaltságának megszüntetésével foglalkozzanak a presbitériumok és javaslatáikat — jóváhagyás végett — terjesszék fel tavaszi e. m. közgyűlésre.

5. Az iskolalátogatók vegyék számba és az iskolalátogatás után jelentsék be a tanügyi biz. elnöknek, hogy melyek azok az iskolák, ahol nincs végrehajtva a gyermekeknek — főleg osztott iskoláknál — a VI-ik, de legalább a IV-ig osztályig való felvitele; $\frac{1}{10}$ számban mutatva ki az arányt. Nézzék át az összes rendtartási naplókat, tananyagbeosztást és hogy úgy az órarend, mint az iskolai leltár kivannak-e függesztve? Jelentsék, hol nem tartatnak szülői és tanítói

értekezletek; az iskolai és tanítói könyvtár gyarapodásáról a konventi utasítás szerint tegyenek jelentést. Az iskolák minősítését az egyházmegyei, kerületi határozatok és a Népiskolai Szabályrendelet alapján végezzék.

6. Utassítsanak a tanítók ismétlő iskolai tanterv, illetve tananyag beosztás készítésére s a két beosztásnak együttes, a tantestület összes tagjai részéről egyszerre való beküldésére, valamint a belmissziói munkában konventi rendelkezés szerinti részvételre; vasárnapi-iskola, ifjúsági egyesület, énekkar vezetésére s ahol nőtanítók vannak leánykör szervezésére, a lelkészek pedig az ismétlőiskolai vallásoktatás végzésére, az 1895. évi őszi e. ker. gyűlés 87. sz. határozata szerint. Mindezek elmulasztása fegyelmi vétséget képez. (L. az 1930. évi őszi e. m. kgys. jegyzőkönyvének 10—15. sz. határozatait.

Tiszteletteljes jelentésem és javaslataim elfogadását kérve maradtam a Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlésnek
Poroszlón, 1931. október hó 20-án

kiváló tisztelettel
alázatos szolgája:

Gaál Ferenc

lelkipásztor, egyházmegyei
tanügyibizottsági elnök.

Egyházmegyei Közgyűlésünk tanügyi bizottsági elnök nagy gondosságú jelentését köszönettel fogadja, javaslatait magáévá teszi azzal, hogy az 1. pont alattíró külön határoz. A 6. pont alatti javaslatot oda módosítja, hogy a tanterveket legkésőbbben minden év szeptember 5-ig előbb pénzbírság, később azonban fegyelmi felelősség terhe mellett küldje be minden tanító. (V. P.)

13. Olvastuk a Tanügyi Bizottság következő jegyzőkönyvét:

„Jegyzőkönyv. Felvétel Miskolcon, az alsóborsodi ref. Egyházmegye Tanügyi Bizottságának 1931 október 22-én tartott ülésén.

Jelen vannak: Gaál Ferenc tanügyi biz. elnök, Szalóczy Pál, Román Ernő, Komjáthy József, Eötvös Ferenc, Kiss Elek, Dr. Pápay István, Molnár Béla, Várady Pál, lelkészek, Péter József, Horváth Lajos, Vitéz Littkey György, Nagy János és Balogh János, Tokaji Nagy Kálmán tanítók.

Elnök üdvözli a megjelenteket és a gyűlést megnyitja. Ismerteti az egyházmegye tanügyi állapotát, amely jelentés egész terjedelmében e jkv. 12. sz. a. olvasható.

Ezen a jelentésen túl több iskola panaszára megemlíti, hogy a főtiszt. Konvent által az elemi iskolákba bevezetésre

elrendelt egységes osztálykönyv sok tekintetben célszerűtlen és igen drága. Jobb és olcsóbbnak a kiadása válnék szükségessé. Amint az egyházak súlyos anyagi körülményei kedvezően megváltoznak, célszerű lesz az iskolai anyakönyvi naplót is bevezetni, minden tanköteles részére 6-os, (hat évi) beosztással.

Az elnöki beszámolóhoz hozzászóltak Szalóczy Pál, Román Ernő, Komjáthy József, Péter József és vitéz Littkey György.

Az elnök javaslatait elfogadja a Bizottság és határozza:

1. Nem volna-e helyes, ha fölkérnénk úgy az egyházmegyei, egyházkerületi, mint a zsinati képviselőket, hogy egy bizottságnak a megalakítását javasolják, akik a legerélyesebb protestációval juttassák el a kormányzat elé panaszainkat, jogos sérelmeinket, mint az autonómiánkba való önkényes beavatkozást!?

És kérjék a Kormányt, hogy ha most nem is, de alkalmas időben rendelje el a tandijkárpótlás valorizálását, az eltörölt tandijkárpótlások kiutalását, a tanítói nyugdíjjáruelőknek a községekre való áthárítását, a beiratási díj második 50%-át is hagyja meg az egyháznaknál az iskola fölszerelésének gyarapítására.

Hogyha az állam nem képes megadni szükséges és elismert jogos követeléseinket, akkor utasítsa a községeket, hogy hajtsák végre azt az 1927. évi rendelkezést, mely kimondja, hogy a község köteles az egyházakat 20%-os pótdadó kivetésével segíteni az iskolák fenntartásában.

Országos kulturadó vettessék ki jövedelem és vagyondó arányában, melyből nemesak személyi, hanem a dologi kiadások is fedeztetnének.

A Tanügyi Bizottság végül hálás köszönetét tolmácsolja az elnöknek ezen gondos, értékes és tartalmas beszámolójáért.

Több tárgy nem lévén az elnök a gyűlést bezárja.

Kelt mint fent.

Balogh János
tanügyi biz. jegyző.

Gaál Ferenc
tanügyi biz. elnök.

Egyházmegyei közgyűlésünk a Tanügyi Bizottság jegyzőkönyvét tudomásul veszi; a 20%-os községi iskolaadó és az országos kulturadó javaslat tárgyában külön határoz. Határozza, hogy az ismétlő iskolákban lelkészek tanítsák a vallástant. Az ismétlő iskolai tanítók tananyag beosztásokat tanügyi bizottsági elnökhöz minden év szept 5-ig tevelősség mellett terjesszék be. (V. P.)

14. Olvastatott az egyházkerület 94/1931. sz. határozata, melyben a kerületi tanügyi bizottság tagjainak a gyűlésekről

való elmaradását sajnálattal veszi tudomásul és utasítja az egyházmegyéket, hogy kebelbeli egyh.-kerületi tanügyi bizottsági tagok részére utiköltséget és készkiadások fedezésére elegendő napidíját utaljanak ki s ennek ellenében elvárja a bizottsági tagoktól a gyűléseken való részvételt.

Egyházmegyei közgyűlés a határozatot tudomásul veszi s utasítja az e.-m. pénztárost a gyűlésen résztvevő tagok utiköltségének és készkiadásainak kifizetésére, kötelezvé a tagokat a gyűlésen való megjelenésre. (G. F.)

15. Ugyancsak az egyházkerületi közgyűlés 94/1931. sz. határozata alapján utasítja az egyházmegyei tanügyi bizottságokat, hogy a kerületi népiskolai tanügyi bizottság elnöke által hozzájuk utalt ügyekkel minden esetben foglalkozzanak, s vonatkozó határozataikat idejében terjesszék be az egyházkerületi tanügyi előadóhoz, hogy a kerületi bizottságl ülésen tárgyalhatók legyenek.

A határozat tudomásul szolgál s utasítottatik a mi tanügyi bizottságunk is e rendelkezés betartására. (G. F.)

16. Az egyházkerületi közgyűlés 48/1931. sz. jegyzőkönyvi pontjában felhívja az egyetemes konvet 95/1931. sz. határozata alapján egyházmegyénket is a szegényebb egyházközségek gyermekeinek és ifjainak Bibliával való ellátására.

Az egyházmegyei közgyűlés a felhívást melegen ajánlja missziói bizottságának és az egyes egyházaknak figyelmébe. (G. F.)

17. Tárgyalta egyházmegyei közgyűlésünk egyházi elemi iskoláink ügyét, a tanügyi bizottsági elnök jelentése során.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy elemi iskoláinkat az egyházközségek már csak hónapok kérdése, hogy fel bírják tartani. Sem a felvilágosítás, sem a jószándék, sem a törvényes intézkedések nem elég erősek már arra, hogy tanítói fizetéseket állítsanak elő. A legszámosabb iskolát fenntartó egyházak képviselői egymásután jelentik be, hogy alapjaikat, alapítványaikat is elköltötték már iskolai célokra. A jószándék és igyekezett meg van a teher hordozásra, de már leroskadtak a vállak. Ha az állam igen gyorsan komolyan nem jön segítségül: református elemi iskoláikat feladják az egy-

házak. Szinte fáj ezt a tényt leírni, de a valóságot elhallgatni meg bűn lenne. Felkéri azért Közgyűlésünk a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlést, hogy a Főtiszteletű Konventi Elnöki Tanács sürgősen sziveskedjék a m. kir. közoktatásügyi miniszter úr elé terjeszteni ezt a való állapotot és azt a kényszerítő helyzet szülte komoly kérést, hogy méltóztassék a kultuszkormány azonnal intézkedni a következőkben: Adassék

1. a békebeli hozzájárulás a tanítói fizetésekhez.

2. A tandíjváltás valorizáltassék.

3. A tanítói nyugdíjárulékot az egyházak békebeli összeg szerint fizessék. A hatralékok töröltessenek.

4. Országos kulturadó vettessék ki a nagy vagyonokra és nagy fövedelmekre, melyből a személyi és dologi kiadások fedeztessenek.

Ha ezek a jogos kérések nem nyérnének sürgős meghallgatást, egymásután születnek meg az iskola átadására vonatkozó határozatok. Ma, ezeket a szándékokat, a lelkipásztorok önfeláldozó erélye tartja vissza a megvalósítástól. De már nagyon hanyatlanak ezek az erők. Egyházmegyénknek, valószínűleg ez az utolsó ilyen irányú felterjesztése, ezután az iskolákat átadó határozatok jóváhagyása fog következni. (T. S.)

18. Olvasta Benke József belmissziói előadó (1930—31. év) következő jelentését, melyet a tegnap délutáni Belmissziói Bizottsági gyűlés már elfogadott:

„Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Ha egyházmegyénk missziói munkásságának képét csupán a beérkezett jelentések és számadatok szerint kellene elbírálni valami idegen világból idetévedt embernek, első látásra egész bizonyosan az lenne a véleménye, hogy egyházaink, lelkészeink s egyházunk tisztviselői hivatásuk olyan magaslatán állanak, hogy munkájuk szinte egyenértékű Krisztus urunk első tanítványainak s az apostoli kor egyházainak munkájával. De nem is kellene végig járni az egyes gyülekezeteket, csak alaposan szemügyre venni a jelentéseket s ez az elismerő csodálat igen szomorú csodálkozásra válnék, mert az a sok következetlenség s az igazi lényeg meg nem értéséből származó bejegyzés, nemcsak a lélek szerint való munkát teszi kétségessé, de magát a jelentést is illusorikussá. Igen sok lelkésztársunk amiatt panaszkodik, hogy hiába akarja

a belmissziót megkedveltetni, (sic) csak nem akarják azt megérteni, ugyanakkor azt kell mondani, hogy mi magunk sem vagyunk tisztában a belmisszió igazi lényegével. Maga ez a szó, hogy „belmisszió“ is helytelen. Nem egy új munkaág az, mint sokan gondolják, de maga a lelkeszi munka, melynek végzése, ha eddig csak kötelesség volt, most ezekben az időkben egyenesen létkérdése és életfeltétele egyházunknak, úgyis mint Krisztus ev. hordozójának, úgyis, mint kenyér-adóknak.

Ez a munka áldozatos odaadást kíván, éppen azért egész természetes, hogy egyszerre mindent megindítani nem tanácsos, mert könnyen elfulladhatunk, aminek a jelei máris mutatkoznak. Fokozatos kiépítésre van szükség. Kezdeni pedig minden körülmények között csak magunkon kell és lehet. Először a szivünkön, azután a zsebünkön. És bizonyos az is, hogy minél inkább felajánljuk Krisztusnak úgy a szivünket, mint a zsebünket, nemhogy kifogyna, de annál inkább meg fog telni úgy az egyik, mint a másik. A szivünk hittel, örömmel; a zsebünk — pontosan befolyt párbérrel. Tessék próbát tenni!

Nagy vonásokkal fogom ismertetni az egyes missziói munkaágakat s közbe engedtessek meg, hogy a számadatok mellett rámutassak egyes biztató jelekre, éppen úgy, mint a visszásokra is.

Meg kell állapítani azt, hogy presbitérium még mindig nem tud belekapcsolódni a munkába s bizony sokszor nem hogy elővinné, sőt akadályozza azt, mert éber szemmel vigyáz, nehogy a tiszteletes úr újabb „kitalálása“ egy fillérrel is terhelje a büdzsét. De ne kárhoztassuk ezért azt a presbitériumot, melyet bizony nem a lélek, de a telekkönyv szerint választ Krisztus nyája. De merem állítani, hogy ha a presbitérium azt látja, hogy én nemcsak időmet, de pénzemet is merem áldozni, akkor merevsége engedni fog és ami fő — hinni fog nekünk. Mert a pénz nemcsak beszél, de prédikál is, de csak az én pénzem, melyet nem az egyház kasszájából, de a saját szegénységemből áldozok munkám érdekében.

Különben pedig a jövő presbiterei ott vannak az iskolában, olyanok lesznek, amilyeneknek mi akarjuk!

Hogy állunk a gyermek misszióval?

A jelentések haladást mutatnak, — mivel néhány egyház kivételével mindenütt van vasárnapi illetve bibl. iskola. Bár ez is színezett kép, mivel az még nem biblia-iskola, mikor a tanító istentisztelet után kikérdezi a gyermekektől, mit értettek meg a prédikációból, mintahogy nem meríti ki a gyermek istentisztelet fogalmát a felnőttek hiányában ilyenekül kinevezett reggeli könyörgéses és bibliaolvasásos templomozás.

Csoportos bibliai iskolai munka inkább a városi gyülekezetekben van, míg falukon rendszeren az iskolai tanító, ritkán egy-egy buzgó nő, még ritkábban a lelkész vezette azt. (Ilyen Felsőábrány és Heves.)

Nincsenek tisztában sokan e munkaággal kapcsolatos kérdőpontokkal, pl. hogy mit kell érteni különleges gondozás alatt, csoportok alatt, előkészítő óra és adakozás gyakorlása alatt. Egyik egyházban pl. a jelentés szerint vasárnapi iskolás volt 126 és különleges gondozásban részesült 126 (?) A másik egyházban különleges gondozásra szükség nem volt, „mert minden gyermek szülői gondozás alatt áll.” Ki tartotta az előkészítő órát? Felelet: a tanítók. Volt pedig ott egy csoport, melyet vezetett a lelkész. Tehát értsd: tanító előkészítette a lelkészt a vasárnapi iskola vezetésére. Gyakorolták-e az adakozást? Ezt a kérdést legtöbb helyen úgy értették, hogy adakoztak-e a gyermekek számára? Ilyen értelmezők nem gondoltak arra, hogy a gyermekeket már itt rá kell nevelni az önkéntes adakozásra.

Az ifjúság iranti felelősség növekedik. S hisszük, hogy ha lassan is, kibontakozik ez a munka. Csak helyes módszer kell. Módszer, ami semmi esetre sem állhat a vasárnapi templomban marasztásban, ott adott kemény fejmosások és erkölcsi prédikációkban, mint ahogy ez legtöbb helyen gyakorlatban van. Legszebb ifjúsági munka folyik Diósgyőrvasgyárban, Hejőcsabán és Szirmán. Ifjúsági egyletről jelent 13, leány egyletről 23 egyház. Semmiféle formában nem foglalkoznak az ifjúsággal 15 egyházban.

A konfirmáció szinte az egész vonalon a régi mederben folyik. A jól ismert 16 oldalas kékfedelű kis káté alapján 2—3 hónapos tanítás a 12 évesekkel. Hejőcsabán, Hejőpapi-ban, Hevesen 14 éveseket konfirmálnak. Ha áldozatot kíván is ez, legalább a 14 éves korig feltétlenül ki kell azt tolni.

Vallásos esték kivétel nélkül mindenütt vannak. Bár kezdenek elnéptelenedni, elszintelenedni és a fiatalság találkahelyévé válni. Több lélekre van szükség ennek tartásánál is.

Jelentést gyártó lelkésztársaink — az egyszerűsítés kedvéért sok helyen kinevezték a vallásos estét egyszerűen bibliakörnek, azért találkozunk néhol a bibliaköri munkával kapcsolatban fantasztikus számadatokkal, olyan helyekről is, ahol bibliakörnek soha hírét sem hallották. Legalább 5—6 olyan gyülekezet van, ahol tudtommal semmiféle bibliakör nincs és mégis fantasztikus számok szerepelnek. 975 biblia óra 22 gyülekezetben 7361 résztvevővel tartott. Házi istentisztelet 13 gyülekezetben 190 alkalommal. Legtöbb Bükkzszercen, Diósgyőrben, Hevesen és Tiszadorogmán.

Templomba szépen járnak híveink, — bár megközelítően sem tudtam egy tájékoztató képet alkotni, mivel itt is odadobott számok szerepelnek. Ha ez mind így igaz, akkor még

semmi baj nincs. Viszont az önáltatás szemüvege sokszor duplán, sőt triplán mutat. Pedig ez még a vakságnál is veszedelmesebb baj.

Iratterjesztés leginkább konfirmandusoknak, új házásoknak bibliával való megajándékozásban, hivatásos iratterjesztők árusításából, továbbá Keresztyén család, Téli Újság és Hajnal terjesztéséből áll. Legyen szabad egy percre itt megállni: És szeretettel, de tárgyilagosan szólni a Keresztyén Családról. Amit az ad, még tej italának is nagyon hig, felvizezett. Mas lapunk pedig nincs. A 2 milliós magyar protestantizmusnak nincs egy vallásos néplapja. Pedig ez a tervbe vett napilapnál is fontosabb.

És alig van megfelelő traktátusunk. Ami van, legtöbbje theológiai székfoglaló értekezésnek való. De ami van, mégis használjuk fel. A Forgács-féle Kis Levélek feltétlenül értékesek. Minden gyülekezetben terjesztetni kéne. Különösen szorványokban élő hiveink között. Darabja 1 fill. 25% engedménnyel. A keresztszülőknek adjuk ajándékba a Ref. keresztszülők könyvét, anyáknak a Tildy-féle Anyák könyvét. Ezek ára akar a keresztelési stólából is kitélik, talán még meg is szaporítja azt, jobban fognak fizetni, ha látják, hogy a szent keresztség sákramentumában még értéket jelentő dolgot is kapnak hiveink. A bibliát pedig ne ajándéknak adjuk a konfirmandusainknak a vizsgakor, de a tanítás megkezdése előtt, hogy azt megtanulják használni is.

Bár nem akarok a más szénájába vágni, az egyesületi étellel kapcsolatban nem hagyom figyelmen kívül a Kálvin-szövetségi törekvéseket. Szinte minden gyülekezetben megalakult. Ennél azonban a K. Sz. előadó minden fényes látása mellett is alig mondhatok többet róla. Miskolcon szépen dolgozik és életjelt csak a mezőkövesdi járásban mutat, hol egyik leglelkesebb harcosa minden dícséretet megérdemlő buzgósága és fáradozása révén testvéri kapcsolatot tart fenn az egyes gyülekezetek között.

Egyházunk egyik legfontosabb munkája a szeretet munkák végzése és rendszeresítése. Nem szükséges arról beszélni, mit jelent ennek a feladatnak végzése vagy elhanyagolása. Ha hiveink meg nem érzik, hogy az egyház valóban anya, amelyik szeretettel hordozza nemcsak lelki, de testi nyomorúságukat is, elfognak fordulni tőle és felfogják tenni azt a kérdést: egyháztagság-e, vagy szakszervezeti tagság? Vigyázzunk el ne késsünk. Booth Vilmos mondotta, hogy aki Istenel akar haladni, nagyon kell szaladni.

Ha szegénysegélyezésre fordított összeget nézzük, nagyon szép eredményt látunk. Szegények segélyezésére fordított összeg az egyházmegyében: 24,575 P. 98 fill. Ebből Miskolcra esik 12,000 P. Diósgyőrre 6,000 marad, tehát a többi gyülekezetekre 6,575 P. 98 fill. De ez az összeg részben a

községekben a Horthy-inségakcióra adott összeg. Többé-kevésbé rendszeres szegénygondozás volt Miskolcon, Diósgyőrben, Hejőcsabán, Papiban, Tiszakeszin, Sájban. Ezek között is azonban nem a dicséretért, mert az az Urnál van, de a példa kedvéért meg kell említeni a diósgyőr-vasgyári őskeresztyén egyházak szegénygondozására emlékeztető diakonus munkát, hol a helyi szeretet-szövetség keretében rendszeres munka folyik, továbbá a helyőcsabai egyházat, amely 3500 ingyen ebédet adott önkéntes adományokból az egyház szegényei számára.

Szepták 12 egyházban háborgatják az egyházat, egy helyen 9-en felekeztenélkülivé lettek.

Van-e egyházellenes mozgalom? Sehol sincs. Pedig van! Legalább is a szociáldemokrácia erősen az. És még erősebben szervezkedik.

A nagy katolikus tengerbe ékelt gyülekezeteink különösen Eger, Heves, Mezőkövesd. Egernek nagy szerencséje öntudatos világiak, kik különösen az intelligencia és diákság körében szép munkát végeznek. De emellett az alsó osztály meglehetősen gondozatlan. Hevesnek nagy szerencséje helyettes lelkésze komoly akarása és megértő, a munkából résztvállaló presbiterei. Helyettes lelkész új utakon jár s az új időknek megfelelő új módszerekkel dolgozik, szép munkát végez.

Mezőkövesd alszik. Kár, hogy semmi hír nincs róla. Micsoda hatalmas munkatér, micsoda felséges alkalmak és páratlan lehetőségek az evangyélium terjesztésére. Uram, küldj munkást a te aratásodra!!

Mélyen tisztelt Bizottság!

Egyházmegyénk lelki munkájának képét a jelentésekből a magam lelkén és egyéni meglátásán keresztül adtam. Töredékesen és gyarlón bár, de semmit el nem hallgatva, nem emberek tetszését keresve, de lelkiismeretemre hallgatva. A lelkeket azonban az Úr látja és a jövő is az ő kezében van. Mi csak eszközök vagyunk, munkál a Szent Lélek s mi kötelesek vagyunk engedelmesskedni.

Legyen szabad következő javaslataimat előterjeszteni:

1. Egyházmegyénk az idők jeleit felismerve, tudatában van, hogy egyházunk léte és jövője attól függ, mennyiben tud az új idők követelményeinek megfelelően teljes erejével a hitélet megelevenítésén munkálkodni és saját kebelén belül szociális munkát vállalni és végezni, éppen ezért szükségesnek tartja, hogy:

1. minden alkalomnak, mely hiveink hitének épülésére szolgálhat áron való megvételét is, bibliakörök szervezését, házi istentiszteletek bevezetését s az egyházttagok látogatását.

2. városi és nagyobb gyülekezetekben az esteli istentisztelet bevezetését, minek érdekében felhívja a mezőcsáti,

mezőkeresztesi egyházakat, hogy lehetőség szerint keresse-
nek módot, hogy akár egyesek áldozatkészsége, akár gyűjtés
útján templomaik villanyvilágítással, vagy megfelelő gáz-
lámpákkal szereltesse fel.

II. Híveink számontartása érdekében tegyen kezdemé-
nyező lépéseket a családok törzskönyvi nyilvántartásának
kötelező bevezetésére.

III. Szociális feladatok végzése érdekében adminisztrációs
kiadások a lehető mértékben csökkentessenek minden vonalon.

IV. Missziói jelentőivek lelkiismeretes és pontos, a való-
ságnak megfelelő kitöltésére kebelbeli lelkészek újból felké-
retnek. Előadó jogot nyer a valóságnak meg nem felelő adatok
újra való bekérésére és kijavítására.

2. Konventi előadó kéressék fel, hogy készítsen a je-
lentőivek kitöltését irányító tájékoztatót, mely az egyes kér-
dések magyarázatát is adja, mert különben az egész jelentés
illuzórikussá válik.

Tiszteletteljes jelentésem elfogadását kérve, szolgálatom
felajánlása mellett, mély tisztelettel vagyok a Nagytiszteletű
Egyházmegyei Közgyűlésnek

Hejőpapin, 1931 október 19-én

alázatos szolgája

Benke József

e.-megyei belmissz. előadó.“

Egyházmegyei közgyűlésünk az Isten dicsősé-
gért tusakodó belmissziói jelentést köszönettel veszi
tudomásul és a határozati javaslatot elfogadja. (T. S.)

19. Olvastuk a Belmissziói Bizottság következő jelentését :

„Jézus Krisztus parancsa szerint, az Irás lényé mellett,
Belmissziói bizottság, — az egyházmegye és Maradék-ország
városait, falvait, — lélekben körüljárva, látja, hogy *el van-
nak győlörve és szét vannak szórva.*

Tusakodván, hogy a nyomoruság vizeinek forrását fel-
kutassa, a Biblia örök tájékoztatása mellett, Belmissziói Bi-
zottság látja, hogy Trianonban zúdult fel az első üröm-forrás,
mert istenrendelte határokat törtek össze — hacsak egyidőre
is — hamis ítélőszékekben ülők.

Azután pártoskodók, gyűlölködők csalárd cselekedetei
nyomán fakadtak fel keserű vizek.

Majd, letarolt mezeinken szabadítással jött felénk s vál-
lainkat könnyítette a tehertől az Úr. De nem hallgattunk sza-
vára. Szájjal hízeltünk neki, szivünk nem volt tökéletes
iránta. Ettünk, amit kívántunk. Az étel még a szájakban volt,
a kívánságokkal még fel sem hagytunk, már elfeledtük csuda
szabadítását, bosszantottuk élettelen bálványainkkal, vissza-

felé fordultunk Tőle, mint a csalfa kéziv. És kitölté itélő poharát s még seprejét is issza a föld.

Az elborító áradatban nem szárad ki torkunk és nem fáradunk el a kiáltásban. Eddig templomaink falai között szóltunk, most, az Úr mondja, hogy harsanjanak meg az evangélium kürtjei a hegyeken, hallják a süketek is. *Mert nem magunkat prédikáljuk, hanem az Úr Jézus Krisztust.* (II. Kor. 4. 5.)“.

Egyházmegyénk közgyűlése, ezek miatt — 75.000 magyar református nevében, — Isten törvénye alapján, egyrészt a *mi hitünk cselédeihez*, másrészt a magyar testvérekhez a mai napon így kiált:

Drágább az ember a szinaranynál s a magyar testvér értékesebb a drága kőnél. Tehát:

1. Igazságot, jogosságot, szeretetet kérünk mindenektől a megkevesedett s nyomorúság miatt meggörnyedt magyar nép számára.

2. A szegényeket, özvegyeket, árvákat — a Jézus Krisztus kicsinyeit — ne tapossa és ne szorongassa senki.

3. Isten szegényei számára, olcsó búzából, olcsó kenyér, olcsó gyapotból, olcsó ruha jusson.

4. A kis magyarok kicsiny jövedelmének megvédésére nyúljanak kezek a magasból.

5. Erős vállakra nagyobb terheket, gyöngébb vállakra aránylagosan kisebb terheket rakjanak.

6. A közvagyonból, hasznos munkáért járó fizetésnek, hazánk szegénységéhez mért felső határa legyen; testvéri gondoskodáshoz és szeretethez mért alsó határa is legyen a jó munka díjazásának.

7. Ha szükséges, álljanak meg gépek és magyar emberek végezzék helyettük a munkát, mert dolgozni s méltó munkabérből élni, isteni parancs.

8. A nemzetnek sok magyar gyermeket ajándékozó család, sok támogatást nyerjen a nemzetétől.

9. A pénz, — melynek szerelme minden gonoszságnak gyökere — ne legyen cél, de legyen a magyar nemzet megmentésének egyik eszköze; akik szabályozzák útjait, ne szolgálják ezt az életnélküli bálványt, hanem nemesüljenek parancsoló uraivá.

10. A vasárnap az Uristennek szentelt nap. Mulatságok, templom idő alatt mérkőzések, korcsmázások ne éktelenítsék s ne profanizálják. Teljes munkaszünet legyen.

Egyházmegyénk közgyűlése ezeket a pontokat, mint isteni parancsból származó, a szorongattatásból való megszabadulás biztos útjelzőit, meghirdeti.

Felhívja a kebelbeli lelkipásztorokat, hogy az Ige fényét egységesen irányítsák ezekre az evan-

géliomi szociális tanításokra és nagy bátorsággal az egészséges tudomány szerint prédikáljanak.

Ezt a határozatát felterjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűléshez mély tisztelettel, hasonló, messzireható állásfoglalás és a Főtiszteletű Egyetemes Konvent elé való juttatás végett, hogy a kormány is tudomást szerezzen róla.

Közgyűlésünk alkotó tagjai pedig ünnepélyesen kijelentik, hogy nem etünk áldott jövőndője érdekében, Isten parancsa szerint, ajánlják magukat minden jóakaratnak szolgálatára, mint Isten szolgálói, „*sok türésben, nyomorúságban, szükségben, szorongatásban, vereségben, tömlőcben, küzködésben, virrasztásban, szívességben, tettetés nélkül való szeretetben, igazmondásban, az igazságnak jobb s bal felől való fegyvereivel.*“ (T. S.)

20. Olvastuk a Belmissziói Bizottság következő jelentését:

„Belmissziói Bizottság, ujsághirek miatt, kétségben van a m. kir. diósgyőri vas- és acélgyár közeli jövőndője felől. Mint a magyar emberek lelkével és szociális sorsával isteni parancs szerint is foglalkozó testület, aggodalommal figyeli a tárgyalásokról kiszűrődő hangokat, mert a 75.000 lelket számláló alsóborsodi református egyházmegye sok száz református tagjának, több ezer magyar embernek és családjának kenyeréről, jövőndőjéről van szó“.

Egyházmegyei közgyűlésünk megállapítja, hogy a magyar lelkek sorsa miatt, szót emel ebben a kérdésben. Minden anyagi értéknél magasabban áll az ember. A magyar állam szent kötelessége, hogy dolgozó gyermekeiről gondot viseljen. A diósgyőri m. kir. vas- és acélgyárat lássa el tehát munkával, gondoskodják arról, hogy versenyképes legyen áraival, mert ha Trianon miatt nyersanyag forrásaink elvesztek is, a lemondásban hősies magyar dolgozók ezt a különbséget áldozatosan már behozták. Bibliai szerénység, jézusi szeretet átsegíti ezt a nagyfontosságú ipartelepét a nehéz időközön. E határozat a Főt. Egyházkerületi Elnökség és a Főtiszteletű Konventi Elnöki Tanács útján, a m. kir. Kormány elé terjesztendő. (T. S.)

21. Tárgyaltuk az átányi egyházközség iskola ügyét. F. é. május hó 10-én 68 egyháztág jelenlétében az egyházközségi közgyűlés tudomást szerzett arról, hogy a január 25-én beadott tanítói államsegély revíziós kérvényüket a kultusz-

kormány elutasította. Így kat. holdanként 60—80 fillérrel magasabb terheket kellene az egyháztagoknak viselniök. A 68 tagból álló „közgyűlés“, névszerinti szavazás nélkül kimondotta, hogy több terhet nem bír hordozni az 5%-os adón kívül és az iskolát, gondoskodva a vallástanításról — az államnak adja át. Szeptember 13-án a presbiteri gyűlésen lelkipásztor felvilágosítja a presbitériumot, hogy ha átadná az iskolát, az több kiadással s ki tudja milyen kárral járhatna. 350 gyermek református nevelése az 5% helyett szükséges 10%-os adót igen megéri. Presbitérium hajlandó is lett volna az adó megszavazására, de olyan ellenszenves a teherszaporítás gondolata az egyházközség előtt, hogy elállott az iskola fenntartásától s csak a régi díjlevél alapján hajlandó fizetni a tanítókat. Különben, egyhangulag névszerinti szavazás nélkül úgy határoz, hogy 10 évre — s az alatt kilizeti az adósságokat (14.000 pengőt) — átadja az államnak az iskolát. Kántorról és vallástanításról gondoskodik. Okt. 4-én a közgyűlésen 93 egyháztag, a lelkipásztor minden felvilágosítása és jóigyekezete dacára sem hajlandó a 94 hold földhöz 5%-ról 10%-ra emelni az adót. Sőt az 5%-ot is ellenzik már. A régi díjlevél szerint vállalják az iskolák megtartását, egyébként lemond az iskolákról a 93 egyháztag és felkéri a lelkipásztort, hogy ezt a „határozatot“ juttassa el az egyházi felettes hatósághoz és a tanfelügyelőséghez. Semmiféle szavazás nem volt.

Egyházmegyei Közgyűlés az iratok szavából megdöbbenve olvassa ki, hogy a valamikor gazdag átányi egyházközség, hogy elszegényedett. A sok csapás miatt földiekben s ezek nyomán reményességekben is. Megállapítja, hogy az e. m. közgyűlés elé került határozatok mind nélkülözik az E. T. követelményeit. A presbiteri határozat az E. T. I. tc. 43. §. 2-ik bekezdése szerinti névszerinti szavazást. A közgyűlési határozatok pedig az I. tc. 25. §. szerinti határozatképességet is és a névszerinti szavazást is. Ezek miatt tehát érdemleges határozat nem is hozható az iskola átadása tekintetében.

Tudja azonban az e. m. közgyűlés, hogy ez csak elodázása volna a határozatnak, azért szeretettel, de teljes súllyal és komoly figyelmeztetéssel inti az átányi egyházközséget, hogy iskola átadási szándékáról tegyen le, mert az állam ha átvinné is most, ami egészen valószínűleg, vinné az iskolai földeket és épületeket. Ezt a vagyont a jövőendő nemzedék a mostanin keresné, még a temetőben is.

Ha a község venné át, a terhek nőnének és

azt az iskolát is ugyanazok az átányi adózók tartanák fenn. De nem volna a ref. híveknek és egyháznak semmi köze hozzá.

Milyen terheket hordoznak baranyai kis egyházak 200—300%-os egyházi adóban! És állanak! Vagy az erdélyi testvérek, akik gyűlölt iga alatt, mint szent örökséget őrzik a fundamentomaiban is támadott református oskolákat. Nem tart ez a próba idő már sokáig. Egy tál lencséért az első szülöttséget most áruba bocsátani, nagyon nagy bánat lenne később.

Ha a nagyon nehéz idők azt kényszerítenék akár az átányi, akár más egyházunkra, hogy iskoláiról — ha sirva is — lemondjon: azt is csak fokozatosan volna szabad megtenni, hogy vele ne szakadjon az iskola vagyona is.

Kérheti az egyházközség a politikai községtől az iskolai segély megadását, melyet indokolt esetben a község meg nem tagad s erre a célra 20%-os községi pótdadó is kivethető.

Egyházmegyei közgyűlésünk segítségére igyekezik lenni az átányi egyházközségnek úgyis, hogy tiszteletteljesen felterjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé az egyházközség nehéz sorát, kérve, hogy a Főtiszteletű Egyetemes Konvent méltóztassék közbejárni a vall. és közoktatásügyi miniszter úrnál, vegye revízió alá az átányi iskola ügyet és államségélyét emelje fel szegénysége és régi díjlevele mértéke szerint.

Közgyűlés felkéri esperesét, hogy személyes közbelépéssel is igyekezzék az átányi egyházközséget elgondolásának súlyos következményeiről tájékoztatni. (N. B.)

22. Tárgyaltuk a lelkészértekezletről szóló jelentést e tartalmilag közölt jegyzőkönyv alapján:

JEGYZŐKÖNYV

készült Miskolc-Martintelepen 1931. július 2-án, az Alsóbor-sodi Ref. Lelkészegyesület értekezletén.

Jelen vannak: Pósa Péter egyesületi elnök elnöklete alatt a lelkészek; Elek József felsőborsodi esperes, Lukács Béla orsz. képviselő vendégek.

1. A kathedrai szolgálatot Tóth Sándor hejőbábai lelkész híven látta el, mely után esperesünk iktatta be a gyülekezet főgondnoki székébe Könczöl Bálint MÁV. főfelügyelőt, aki boldogan kötelezte el magát a szolgálatra.

2. Pósa Péter elnök megnyitja az értekezletet üdvözölve annak tagjait, vendégeit. Szemlét tartott azok felett a kérdések felett, amelyek az összességet érdeklő voltaknál fogva mindenki előtt kérdések. Keserűséggel emlékezett meg arról, hogy állami törvényes segélyeink állandó önkényes csökkentése miatt úgy egyházaink, mint lelkészeink az anyagi romlás lejtőjére jutottak. Felügyelet címén különböző hatóságok emberei az egyházakat képviselő lelkészek hire és tudta nélkül jönnek-mennek iskoláinkban s ott megkérdezősünk nélkül intézkednek. Javasolja, hogy ez ellen szólaljunk fel. Megemlíti, hogy az állam lelkészeink részére neveltetési segélyt helyezett kilátásba. Ez az egyetlen jelenség, mely az állammal való viszonyunk kietlenségét némileg enyhíteni látszik. A felekezeti viszonyunk „az erősebb testvér,” magatartása miatt nagyon ingadozó. Végezetül megemlékezik az egyesületet ért ama nagy veszteségről, amely Szabó András mezőkeresztesi lelkész elhunytja miatt következett be.

a. Értekezlet az elnök megnyitó beszédéért köszönetet mond.

b. Megdöbbenéssel állapítja meg, hogy a legmagasabb állami funkcionáriusoktól lefelé a kistisztviselőkhöz mindig több és több azoknak a száma, akik egyházi belügyeinkbe önkényesen beleavatkoznak. Ez ellen a lekicsinylő és sértő bánásmód ellen tiltakozik.

c. Utasítja az egyesület minden kebelébe tartozó lelkész tagját, hogy magánlevélben forduljon országgyűlési képviselőjéhez s a való helyzet rideg feltárásával tájékoztassa és kérje egyetemes érdekeink fokozottabb védelmét.

d. Lelkészegyesület az őszinte fájdalom mély megilletődésével teszi le az emlékezés koszorúját az örökkévalóságba költözött Szabó András mezőkeresztesi lelkész sírjára. Áldott élete és munkássága után, legyen áldott pihenése.

3. Pósa Péter igen szép emlékbeszédet tartott Szabó Andrásról.

4. Eötvös Ferenc felolvassa „Bethlen Gábor jellemrajza” című értekezését.

Egyesület a felolvasást nagy figyelemmel hallgatta, megköszöni és az O. R. L. E.-nak megküldi.

5. Gombos Imre „Kivesző liturgiai szokások” címen tart előadást.

Egyesület az egyházi emlékeink iránti szeretettel megírt értekezésért köszönetet mond, az O. R. L. E.-nek megküldi. Felhívja a lelkészeket, hogy gyülekezetüknek kivesző liturgiai szokásait Gombos Imrével haladéktalanul közöljék.

6. Román Ernő „A belkörü biztosítás“-ról tart előadást.

Egyesület határozatilag kimondja, hogy az előadás értelmében előterjesztéssel él, az O. R. L. E.-hez. Az előadónak köszönetet mond.

7. A pályamunka bírálóbizottság (Farkas I. esperes és Nádházy B.) jelentése szerint a két prédikáció pályatételre érkezett 2 munka a díjra nem érdemes.

Egyesület a javaslat értelmében határoz. A díjat Eötvös Ferenc ma elhangzott értekezéseért adja ki.

8. A „Specialis gyülekezeti munkaterv“ című pályatételre, pályamű nem érkezett.

Egyesület felhívja különösen az ifjabb lelkészi nemzedék tagjait, hogy nagyobb buzgósággal igyekezzenek a pályázatokon részt venni.

9. Egyesület Elnök javaslatára a következő pályatételeket tűzi ki:

a. Irandó egy „Specialis gyülekezeti munkaterv“. Díja: Szabó Dániel hejőcsabai lelkész megajánlásából 50 pengő.

b. Urvacsorai beszéd irandó János: Jelenések könyve 19. részének 9-ik verse émez igéi alapján: „Boldogok azok, akik a Bárány menyegzőjének vacsorájára hivatalosak.“ Díja: 20 pengő.

10. Elnök bemutatja az O. R. J. O. igazgató memorandumát egy református hitelszervezet megszervezésére vonatkozólag.

11. Takács Mihály előadása a közeljövőben tartandó belmissziói értekezleten fog elhangzani.

12. Ezek után elnök köszönetet mondott a résztvevőknek, előadóknak, a vendéglátó gyülekezetnek.

Pósa Péter,
elnök.

Kmf.

Szendrey László,
jegyző.

Egyházmegyei közgyűlésünk az előadóknak és a vendéglátó egyházközségnek köszönetet mondva elrendeli, hogy az értekezlet kivonatos jegyzőkönyve az egyházmegyei jegyzőkönyvben megjelenjen. Ezzel az ottani határozatokat is magáévá tévén, a szép és eredményekben gazdag értekezlet kereteinek elkészítéséért, kitöltéséért és a vezetésért, az értekezlet áldott lelkü elnökének is köszönetet szívből mond. (T. K.)

23. Tárgyaltuk a tegnap délutáni lelkészértekezletről szóló jelentés során, Derencsényi István, Szabó Dániel, Berecz József, Benke József, Szakács Pál lelkipásztorok indítványait. E szerint: 1. Mondja ki a közgyűlés, hogy az új liturgia szerint, keresztelésnél szülők, keresztszülők jelenjenek meg s ha indok nélkül elmaradnak, legyen megtagadható a keresztelés s az E. T. szerint a presbitérium indítsa meg az eljárást ellenük. 2. Az egyházmegyei és egyéb járandóságok revideáltassanak és újra igazságosan rovassanak ki, az egyházközségekre. 3. Az egyházi jegyzőkönyvek ideiglenesen ne nyomassanak ki, hanem a fontos határozatok a hivatalos lapban jelenjenek meg. 4. Egyház és iskolalátogatás vonasék össze.

Egyházmegyei Közgyűlésünk megértéssel van az indítványok egységességet s terhek könnyítését célzó szándéka felől. De a liturgia ügyében többet nem tehet, mint amit a Konvent rendelt. A lehetőség szerint törekedni kell rá. De nem is egyforma minden gyülekezet szelleme és összetétele. Egyik lassabban, másik gyorsabban veszi át az újat. Az adók revíziója vajmi kevés eredményt hozna s így kár lenne most megbolygatni. A jegyzőkönyvekre nézve, a tavaszi kerületi közgyűlés már rendelkezett. Igen kicsi összegek ezek és a hivatalos lap szűk terjedelmű. Az egyházlátogatást erre az évre felfüggeszti, ahol szükséges az esperes, vagy küldöttség jár el. Az iskolalátogatás megmarad az eddigi költségekkel. (V. P.)

24. Román Ernő alsózsolcai lelkipásztor két részből álló indítványt terjeszt közgyűlésünk elé. 1. Az esedékes párbérek megfizethetése okából: az olcsó búzából azok, akiknek nem termett, vagy csak alig termett, kormány-akció révén nyernek kenyérnek valót. Ezek a kategóriák kaphassanak annyi búzát, hogy néhány kgramm párbérüket is megfizethessék, mert a párbéres lelkipásztorok és tanítók is kenyér nélkül vannak, ha gabona-járandóságuk nem folyik be.

2. A rossz termés miatt be nem folyó, de esedékes gabona-párbérek bizonyos értékéig, az egyházközségek jótállása mellett, valamilyen központi egyházi pénzből, a párbéres lelkipásztorok és tanítók részére, rövidebb lejáratu kölcsön folyósíttassék.

Közgyűlésünk maga részéről helyesli ez indítványt. A kivitel megvalósítására azonban — akár a kormánnyal való tárgyalás, akár a pénz tekintetében — nem lévén hatásköre, mély tisztelettel terjeszti a Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés elé.

25. Tárgyaltuk az ároktói egyházközség adóügyét. A presbitérium f. é. aug. hó 23-án — tekintettel az egyház költségvetésének nagy hiányára, melyet a buza jövedelem olcsó ára eredményezett — már pár esztendő óta eljárás szerint, a párbér kilogrammja után, 10 fillér adót vet ki újra, addig az időig terjedő hatállyal, amíg a mezőgazdasági viszonyok javúlnak. A javulás arányában fogja ezt a 10 fillért csökkenteni, esetleg törölni. Az egyházközség közgyűlése f. é. szept. 20-án ezt a határozatot nem fogadta el s ezt az álláspontját csak a nem akarunk fizetni-vel indokolta tüzes hangulatú tárgyalás közben. Egy közvetítő indítvány azonban elhangzott: legyen 8 fillér a párbér kilogrammja utáni adó.

A Közgyűlés határozatát, lelkipásztor meglebbbezte, az egyház költségvetésének egyensulya okából. A közvetítő 8 filléres indítvány szerint azonban nagy takarékoskodással valahogy megáll a költségvetésük.

Közgyűlésünk szomorúan állapítja meg, hogy az ároktói hívek egyik része nem akar meggyőződni affelől, hogy az egyházközséget és iskolát nem lehet a régi módon viselt terhekkal az új gabonaárak idején fenntartani. Hogy most áldozni kell, amíg az Isten kiszabadít a nyomorúságokból, ahová éppen azért zuhantunk, mert az Ő dicsőségét nem akartuk szolgálni.

A felebbezésnek — az ároktói egyház érdekében — helyt ad és a párbér utáni pénzárandóságot, méltányosan 8 fillérben erősíti meg az 1931—1932 adóévre.

A közgyűlés határozatát feloldván, szeretettel és felelősségféljes komolysággal inti az ároktói egyházközséget, hogy a jövődőt nem lehet haraggal előkészíteni. Jóakarát és jóindulat segítenek át a bajokon az Isten kegyelméből. (K. A.)

26. Tárgyaltuk a hevesi egyházközség feles haszonbér-

leti szerződését, melyet f. évi szept. 8-án Csépanyi Nagy Istvánnal kötött.

Közgyűlésünk a szerződést jóváhagyja, mert az egyház méltányos s jogos érdekei védettek. (K. A.)

27. Tárgyaltuk Vankucz Gyula gejeji egyházi földbérlo bérletügjét.

Egyházmegyei közgyűlésünk a presbitérium ama határozatát, hogy méltányosságból bérlőjének a bérletösszegeből f. évre 42%-ot elengedett, az indokok alapján — kivételesen — jóváhagyja. Nem adhat helyt azonban bérlő fellebbezésének, melyet azért nyújtott be, hogy a szerződésszerű földadónak is 42%-át nem engedte el a presbitérium. Mert így is a jóindulat végső határáig és anyagi erőinek szinte tulfeszítéséig engedte le a haszonbérleti összeget. (T. K.)

28. Borsod-Gömör és Kishont község e. e vármegyék tanfelügyelője a 2231/931. sz. átiratában közli, hogy az 1930. évi VII. t.-c. szerint minden iskolánál tanulóként 1 pengő beiratási díjat kell szedni s annak fizetése alól szegénység címén felmentés adható s egyben kéri az esperest, hogy a fennhatósága alá eső iskolák vezetőivel közölje az idevonatkozó V. K. M. rendelet utasítását a beiratási díjak beszedéséről s felhasználási módjáról s hívja fel az iskolák vezetőit, hogy a befolyt beiratási díjak felhasználását a Kir. Tanfelügyelőséggel közöljék.

Egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi az átiratot s felhívja az iskolák vezetőit a rendelet szerirt való eljárásra. (T. S.)

29. Borsod-Gömör és Kishont közig. e. e vármegyék közig. bizottsága a 1904. kb./931. sz. átiratában közli a V. K. Miniszter 865—1—1931. sz. körrendeletét, amelyben „a nem állami elemi iskolai tanítói állások természetbeni helyi javadalmának meghatározására szolgáló értékegség pénztartalmanak megállapításáról értesít.” E rendelet szerint a helyi javadalom 1 értékegsége 1931 július 1-től az eddigi évi 27 P. 84 fillér helyett évi 21 pengőben állapittatik meg s így minden egyes értékegség havi pénztartalma az eddigi 2 P. 32 fillér helyett 1 P. 75 fillérrel veendő egyenértékűnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk tudomásul veszi.
(T. S.)

30. Olvastuk az 1930. évi őszi egyh. ker. közgyűlésnek az állandó káplántartó helyekre vonatkozó rendelkezését.

Közgyűlésünk tisztelettel jelenti, hogy a rendelet végrehajtatott. Segédlelkészek járandóságai körül visszaélések nem fordultak elő. (V. P.)

31. A Főt. Egyházkerületi tavaszi közgyűlés 63. sz. alatt felhívja egyházmegyénket, hogy az elért egyházmegyei megtakarított összegről számszerű jelentést tegyen.

E. m. közgyűlés bejelenti, hogy mindenkor takarékosan élt s még ezt az élmódot is kevesbítette a f. és jövő évre költségvetése, mintegy 25⁰/₀-ával, azaz körülbelül 2000 pengővel. (N. B.)

32. Tárgyaltuk a Főtiszteletű Egyházkerület 1931. évi júniusi közgyűlésének 62. sz. diakonus képzésre vonatkozó határozatát.

Egyházmegyei közgyűlésünk igen nagy fontosságúnak véli a diakonusképzést. A mostani anyagi viszonyok miatt azonban nem tartja kivihetőnek ilyen intézmény felállítását. A jövőre nézve helyesebbnek gondolja, ha minden egyházkerület maga képezné diakonusait. Ehhez a munkához erőt készséggel ajánlja fel. (V. P.)

33. Olvastuk a Főtiszteletű Egyházkerületi tavaszi közgyűlés 50. sz. határozatát, hogy az Egyetemes Konvent 284—1930. sz. alatt az ág. hitv. evang. testvér egyházzal való atyafiságos áttérési és reversális megegyezésre vonatkozó indítványra véleményünket nyilvánítsuk.

Közgyűlésünk, kész szeretettel támogatni minden olyan törekvést, mely a nagy viharokban egymásmellett edzett két bibliai egyház testvériségének jeleit hordozza magán. Így akár az áttérésre, akár a revulsálisra vonatkozó kérdésekben is az atyafiságos állápontra helyezkedik. Azonban nem nyúlhat bele az állampolgároknak törvénybiztosította jogába. (gr. H. I.)

34. A főtiszteletű Konvent és a Püspök ur körlevelet és szigorú felhívást intéztek egyházmegyénkhez, amelyben szemléltető adatokkal leplezetlenül feltárják azt a súlyos helyzetet, amelyben az Országos Közalap és a lelkeszi nyugdíjintézet jutott azáltal, hogy a járulékok és a nyugdíjhátralékok

csak szórványosan, vagy egyáltalában nem fizettettek be, amely körülmény az ellátások továbbmenőleges megszorítását vagy teljes beszüntetését eredményezhetik és ezen veszély közelségénél fogva felhívják egyházmegyénk esperesét, hogy az egyházmegyénkben mintegy 5617 P. 92 fillér összeget kitevő és fennálló hátralékok befizetése iránt intézkedjék. Utasítsa egyházmegyénk gyülekezeteit, hogy a már esedékesé vált járulékaikat és hátralékaikat haladéktalanul, sürgősen és pontosan fizessék be.

Egyházmegyénk megdöbbenéssel veszi tudomásul azon megállapítást, mely szerint az Országos Közalap és a felkészí nyugdíjintézet a járulékok s nyugdíjhátralékok be nem fizetése folytán milyen súlyos és válságos helyzetbe jutott s bár átérzi a legteljesebben a mindennapi gondtól súlyos és megpróbáltatással teli időket, amelyekben szegény hazánk s szeretett egyházunk és annak minden gyülekezete él: mégis atyafiságos szeretettel, de egyúttal a legszigorúbb felhívással és intellemmel fordul egyházmegyénk gyülekezetei felé, kérve és felhíva őket, hogy az egyházmegyénkben fennálló hátralék befizetése céljából mindent kövessenek el, hogy az Országos Közalap és lelkész nyugdíjintézettel szemben fennálló járulékaik sürgősen, pontosan és haladéktalanul befolyjanak.

A befizetés megtörténtéről egyházmegyénk esperesét folyó évi november hó 1-ig értesítsék, mivel néki november hó 6-ig az egyetemes konvent végrehajtó bizottságának jelentést kell tennie.

(Gr. H. I.)

35. Olvastatott a parád-fürdői reformátusok 1931. évi nyári lelkigondozásáról szóló jelentés. 11 alkalommal volt istentisztelet, melynek szerény kiadásait az egyházkerületi pénztár és 18 P-vel a parádi persely fedezte. Az istentiszteleten résztvevők száma 60—70. Három év óta folyik ez a misszió s már egy kis tőkét is mutat fel a perselypénzek révén 389 P. 85 f-t.

A f. év június havában esperes és egyházmegyei gondnok előterjesztéssel élt az alapítványkezelő Bizottsághoz, hogy miként a róm. kath. hivek lelki szükségéit egész szezón idején teljes ellátással egy-egy róm. kath. lelkész állandó megbízatással ellátja, ez a mód a ref. hivek részére is biztosítható. A beadványra eddig nem érkezett válasz.

E. m. közgyűlés Parád-fürdő nyári lelkigondozásáról örömmel értesül. Felkéri az Elnökséget,

hogy újólág kérje az ott gyógyulást kereső református hívek lelkének a róm. kath. mintára való gondozását. (N. B.)

36. A felsőábrányi református egyház 1931 évi július hó 19-én tartott közgyűlésében a felsőábrányi ref. egyház presbitériumának javaslata alapján a bekövetkezett rendkívüli mostoha gazdasági viszonyokra való tekintettel, a rendkívüli adó kivetését határozta el úgy, hogy a tavalyi rendkívüli adónak a fele, mintegy 700 pengő vettetnék ki, amelyből minden egész párra személyi adó címén 1 pengő 50 fillér, minden állami egyenes adópengőre 10—10 fillér esnék.

Egyházmegyénk közgyűlése a törvényesen hozott határozatot jóváhagyja. (Gr. H. I.)

37. Tárgyaltuk a hejőpapi-i presbitérium 1931. aug. 18-iki 4. sz. határozatát, mely szerint a keresztelési stolát egyszerűsmindenkorra megváltani óhajtván, az egyház pénztárából a lelkipásztornak évente ezért 20 pengőt fizet. Aki önként ad valamit, az anya és csecsemő védelemre fordíttassék.

Közgyűlésünk helyesli az egyházközség amaz álláspontját, hogy sákramentumért ne fizetessék stóla. Jóvá is hagyja a határozatot szívesen, de terjessze be az egyházközség 4 példányban az új módosított díjlevelet és a névszerinti szavazással hozott presbiteri és közgyűlési határozatokat. (V. P.)

38. Tárgyaltuk özv. Szabó Bertalanné miskolci lakos hejőpapi-i lelkészözvegy alapító levelét, mely szerint 500 p-ós alapítványt tesz a hejőpapi-i egyháznál boldogult férje emlékére.

Közgyűlésünk köszönettel és örömmel veszi tudomásul ezt a nemes szándékot. Nem intézkedhetik azonban addig, amíg az egyházközség presbitériuma az alapítvány elfogadása felől nem határoz. Ha e határozat beérkezik, esperest felkéri az alapítólevelek megerősítésére. (K. A.)

39. Tárgyaltuk a nemesbikki lelkipásztori díjlevél „módosítást“, mely abban áll, hogy a fajarandóságot joga legyen az egyházi pénztárnak készpénzben, napiár szerint, szállítással együtt, kifizetni.

Közgyűlésünk a presbiteri határozatot megerősíti. Miután díjlevél változásról nincs szó, egyéb eljárást szükségesnek nem tart. (N. B.)

40. Egyházmegyei közgyűlésünk, az őszi egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül — az Elnökségen kívül — a következőket küldötte ki: Gaál Ferenc, Román Ernő tanácsbírákat, Nádházy Bertalan főjegyzőt lelkészi, gróf Haller József, Bay Bertalan tanácsbírákat és Kun András főjegyzőt, világi részről. Póttagok: Takács Mihály, Zsóry Lajos tanácsbírák. (N. B.)

41. Egyházmegyénk közgyűlése, ennek a jegyzőkönyvnek hitelesítésével — az Elnökségen kívül — Miskolcon lakó hivatalos tagjait bízta meg. (N. B.)

42. A tárgysorozatot letárgyalván közgyűlésünk, főjegyző imádsága és zsoltár éneklés után

esperesünk a közgyűlést 13 óra 20 perckor bezárta. (N. B.)

Az alsóborsodi egyházmegye Miskolcon, 1931. évi október hó 22-én tartott őszi rendes közgyűlésének jegyzőkönyvét hitelesítjük:

Miskolc, 1931. évi november hó 3-án.

Nádházy Bertalan
lelkészi főjegyző.

Farkas István
esperes.

Román Ernő.

Komjáthy József.

Jegyzet: Hogy kik jegyezték az egyes számokat, mindenütt nevük kezdőbetűje tünteti fel.

Betűsoros tartalomjegyzék.

	Oldal.
Ároktői adóügy --- --- --- --- --- ---	36
Átányi iskolaügy --- --- --- --- --- ---	30
Belmissziói jelentés --- --- --- --- --- ---	23
Bezárás --- --- --- --- --- ---	41
Derencsenyi István és társai indítványa --- --- --- --- --- ---	35
Egyházkerületi képviselők kiküldése --- --- --- --- --- ---	41
Egyházkerületi rendelkezésekre határozatok --- --- --- --- --- ---	38
Egyházlátogatók kiküldése --- --- --- --- --- ---	41
Felsőábrányi rendkívüli adóügy --- --- --- --- --- ---	40
Hejőpapi díjlevélügy --- --- --- --- --- ---	40
Hejőszalontai és nemesbikki lelkészek nyugdíjazása --- --- --- --- --- ---	9
Hevesi egyház feles haszonbér szerződése --- --- --- --- --- ---	36—37
Időszaki tanács kijelölése --- --- --- --- --- ---	8
Jegyzőkönyv-hitelesítés --- --- --- --- --- ---	41
Jelenlevők --- --- --- --- --- ---	3
Köszönő levél bemutatás --- --- --- --- --- ---	10
Lelkészcserek bejelentése --- --- --- --- --- ---	8
Lelkészcserékezleti jegyzőkönyv --- --- --- --- --- ---	32
Lukács Béla tanácsbíró eskütétele --- --- --- --- --- ---	8
Megnyitás --- --- --- --- --- ---	3—4
Missziói Bizottság jelentése --- --- --- --- --- ---	28—30
Napirendelőtti felszólalás --- --- --- --- --- ---	4
Nemesbikki díjlevél --- --- --- --- --- ---	40
Nemesbikki lelkészválasztás bejelentése --- --- --- --- --- ---	9
Özv. Szabó Bertalanné alapító levele --- --- --- --- --- ---	40
Parádfürdői jelentés --- --- --- --- --- ---	39
Román Ernő indítványa --- --- --- --- --- ---	35
Reversalis ügy az ág. ev.-kal --- --- --- --- --- ---	38
S.-lelkészek elhelyezése --- --- --- --- --- ---	9
Szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve --- --- --- --- --- ---	8
Tanfelügyelőség két átirata --- --- --- --- --- ---	37
Tanítók beerősítése --- --- --- --- --- ---	9
Tanügyi Bizottsági elnök jelentése --- --- --- --- --- ---	10
Tanügyi Bizottsági ülés jegyzőkönyve --- --- --- --- --- ---	20
Uj lelkészek beiktatása --- --- --- --- --- ---	8
Vankucz Gyula kérelme --- --- --- --- --- ---	37

